

CELE 4 SFINTE TAINE DIN PERIOADA APOSTOLICĂ ȘI IMPORTANȚA LOR

*Botezul și Mirungerea, Logodna și Cununia,
Liturgia și Împărtășirea, Hirotonia și slujirea
în conceptul Noului Testament și al Sfinților Apostoli.
Acestora se adaugă Dogma Sfintei Treimi și denumirea
și simbolistica veșmintelor preotului și ale episcopului.*

Lucrare finalizată în anul 2019 și inclusă
în patrimoniul cultural al
Asociației Creștine „Apostoliconul” în anul 2022

DOGMATICA SFINTEI TREIMI

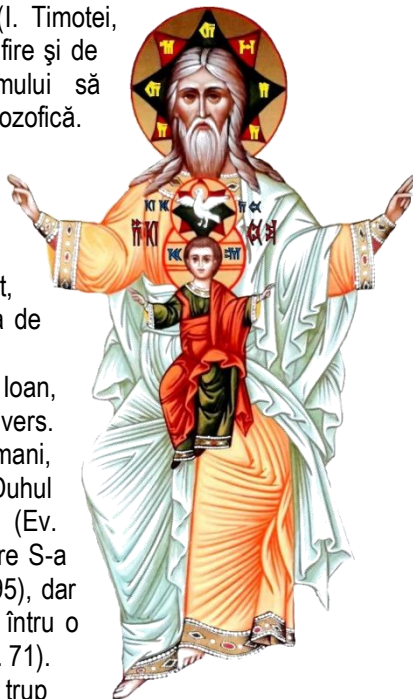
1. Dumnezeu este pretutindeni, dintotdeauna (I. Timotei, vers. 7), atotputernic, a toate creator, mai presus de fire și de creație. Despre Dumnezeu îi este imposibil omului să vorbească, indiferent de priceperea sa teologică sau filozofică.

2. Dumnezeu este Treimic, în Sfânta Treime (Ev. Luca, vers. 260), din veșnicie (Ep. I. Petru, vers. 8) și în veșnicie (Ep. I. Petru, vers. 11), necreat și creatorul tuturor celor văzute și nevăzute. Acesta este: Tatăl, Creatorul, Fiul, Luminătorul și Duhul Sfânt, Sfințitorul, sau Care a desăvârșit toate, Treimea Cea de Una și aceeași Ființă, mai presus de fire și de cuvânt.

3. Tatăl este întru Fiul și Fiul întru Tatăl (Ev. Ioan, vers. 165), Fiul este Lumină din Lumină (Ev. Toma, vers. 99) prin care și întru care toate s-au făcut (Ep. Romani, vers. 54), unit (Ev. Marcu, vers. 243), împreună cu Duhul Sfânt (Ev. Marcu, vers. 243), Dătătorul Adevărului (Ev. Ioan, vers. 280), Învățătorul (Ev. Ioan, vers. 289), care S-a arătat în chip trupesc de porumbel (Ev. Luca, vers. 95), dar nenăscut (Ev. Toma, vers. 35) și din veci împreună, întru o unitate desăvârșită cu Tatăl și cu Fiul (Ev. Toma, vers. 71).

4. Dumnezeu Fiul (Traileni, vers. 10) s-a arătat în trup (Ep. I Timotei, vers. 18.), s-a întrupat din Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea Trupului lui Dumnezeu, Trup cu care s-a arătat Apostolilor și întru care s-a făcut ascultător Tatălui după Trup (Magnesieni, vers. 21). Și a dat Duhul Sfânt Apostolilor Săi (Ev. Ioan, vers. 422).

5. Întru chipul cel dumnezeiesc al Sfintei Cruci mărturisim, ne binecuvântăm (Ev. Toma, vers. 101), ne ridicăm la lumină (Capadocieni, vers. 20), lepădându-ne de cele vechi (Romani, vers. 42), spre înnoirea vieții (Romani, vers. 37) și spre a fi ai Altuia, ai Celui ce a Înviat (Romani, vers. 41). Amin.

SFÂNȚA TAINĂ A BOTEZULUI ȘI A POGORĂRII SF. DUH (MIRUNGHERA)

Botezul este prima Taină din Biserica Creștină. Este Taina prin care omul se unește cu Dumnezeu și devine creștin, adică începutul vieții duhovnicești în Tatăl, în Fiul și în Sfântul Duh, spre înnoirea vieții și unirea credinței cu dragostea și cu faptele bune spre rodirea mântuirii sufletului omenesc.

Sfântul Apostol Petru definește care este rolul Sfântului Botez: *„Atunci ne-a arătat Duhul că nu pentru noi săvârșim lucrarea Sfântului Altar, ci pentru întreaga Biserică, pentru fiecare dintre voi care sunteți întru ea, prin primirea vestirii Sfintei Evanghelii, prin Botezul Duhului Sfânt, a Celui trimis din înălțimea veșniciei, care prin Apostoli v-a propovăduit vouă cuvântul cel mântuitor”* (Petru, Epistola către Capadocieni, vers. 6). *„Căci fuseși neascultători odinioară, când îndelunga răbdare a lui Dumnezeu aștepta din zilele de după Adam și a celor opt care s-au mântuit prin curățirea cu apă, iar această mântuire prin apa închipuirii Botezului, care ne mântuiește pe noi, astăzi, nu ca ștergere a întinăciunilor de până acum, ci ca deschidere a cugetului bun către Dumnezeu, prin Învierea lui Hristos”* (I Petru, vers. 29).

Pentru a înțelege de ce zice Sfântul Apostol Petru că Botezul nu este spre iertarea întinăciunilor (păcatelor) de până acum, ci ca deschidere a cugetului bun către Dumnezeu, va trebui să urmărim întreg cursul Evangheliei. Deci, deși Hristos ne cheamă pe toți la Sfântul Botez, nu oricine este ales să-l primească, ci numai acela al cărui cuget este bun și din care lipsește orice răutăți și viclenii din care se pot naște erezile și iscoditoarele schisme și dezbinări. De aceea Botezul nu trebuie să fie făcut oricui și oricând, pentru a apăra Biserica de rătăcirile celor rău voitori.

Apostolul Luca ne relatează în Evanghelia sa: *„după câțiva ani a fost cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în munte. Și a venit în toată împrejurimea cetăți, propovăduind Botezul îndreptării, spre iertarea greșelilor”* (Luca, vers. 89-90). Mai lămurit ne spune Sfântul Apostol Marcu: *„începutul Evangheliei lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, pe când Ioan boteza în pustie, propovăduind botezul în apă, cerând iertarea greșelilor”* (Ev. Marcu, vers. 1). Atât Marcu, cât și Luca, vorbesc despre același fel de botez, unul zicând că Ioan „cere iertarea greșelilor” iar celălalt zice „spre iertarea greșelilor”, adică având nădejde de iertare sau de curățare, nicidecum „întru iertarea lor”, pentru că iertarea lor avea să o aducă Duhul Sfânt, nicidecum Botezul, care este deschiderea și luminarea cugetului bun către Dumnezeu, spre înnoirea vieții și spre închipuirea renașterii din apa pântecului matern.

Dacă pruncul în pântecul maicii sale se zămislește și crește în apă, născându-se prin ieșirea din apă, tot așa și renașterea sufletească și duhovnicească a creștinului, prin apă, închipuie renașterea sa înaintea lui Dumnezeu, urmând ca de acum singur să aleagă de ce răsplată dorește să se învrednicească, pentru faptele sale viitoare și nu pentru cele trecute.

Apostolul Petru ne explică teologic, că Botezul nu este întru iertarea păcatelor, completându-se învățătura lui cu însăși Evanghelia lui Hristos, care zice: *„adevărat grăiesc vouă că toate vor fi iertate fiilor oamenilor, greșelile și hulele câte vor fi hulit; dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt nu are iertare în veac, ci este vinovat de osânda veșnică”* (Ev. Marcu, vers. 68-69). Deci, a spune că Botezul iartă păcatele și-l face pe om deplin curat este o greșeală, de vreme ce nici după Botez el nu știe cu certitudine dacă va greși împotriva Duhului Sfânt, fie prin erezie, fie prin schismă sau prin faptele definitive care sunt definite

împotriva Sfântului Duh, cum ar fi sinuciderea. Botezul pune începutul vieții duhovnicești. Însă ceea ce urmează de acum depinde de ce va lucra creștinul, spre mântuire sau spre pieire.

Despre curățirea greșelilor ne vorbește Mântuitorul Hristos, aparte de Botez, curățire care nu vine prin Botez, ci prin Duhul Sfânt: *„Orice mlădiță care aduce roadă, El o curățește, ca mai multă roadă să aducă. Acum voi sunteți curați, pentru cuvântul pe care vi l-am spus. Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine”* (Ev. Ioan, vers. 294-296). Îi numește pe Apostoli curați pentru că Duhul Sfânt avea să se pogoare peste ei, pentru cuvântul Evangheliei. Curățirea vine întocmai unei mlădițe. A se vedea că fiecare creștin după botez este deja mlădiță a viei – Bisericii - lui Dumnezeu. Însă curățirea se realizează după aceea. Hristos pune sămânța roditoare în sufletul omului botezat, dar acesta din urmă este dator să o crească și să o ude, spre buna rodire, și nu într-o indiferență.

Botezul este doar începutul vieții creștinești. Astfel, creștinul nu trebuie să rămână în nepăsare cu gândul că s-au împlinit toate și de acum este cu desăvârșire ferit de ispite și mântuit. Ci dimpotrivă, abia din acel moment el trebuie să înceapă mai cu sârguință să lucreze faptele cele bune, căci, zice Apostolul Ignatie: *„unde este mai multă osteneală, acolo este și mai mult câștig”* (Epistola către Policarp, vers. 3). Iar Mântuitorul Iisus Hristos zice: *„adevărat grăiesc vouă: cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un prunc nu va intra în ea”* (Ev. Luca, vers. 412). Mai lămurit de atât ne zice în Evanghelia lui Marcu: *„adevărat zic vouă: cine nu se va curăți ca un copil, nu va vedea Raiul”* (Marcu, vers. 290). În mai multe locuri Hristos aseamănă curăția deplină cu pruncii, pe care îi numește „curați” nu doar o dată. Deci, de vreme ce pruncii sunt curați, încă necunoscând faptele și nefăcând diferența între cele bune și cele rele, sunt curați cu desăvârșire, iar nu cum răstălmăcesc alți eretici însăși învățătura lui Hristos, afirmând că și pruncii au păcate. Ce tărie are cuvântul acestor eretici, câtă vreme însuși Hristos spune contrariul că pruncii sunt exemplele de puritate? Înainte de orice îndrugare eretică, Hristos are dreptul la cuvânt și Cuvântul Lui are întâietate veșnică.

„Iisus a văzut niște prunci care sugeau lapte. A spus ucenicilor Lui: acești prunci care sug lapte se aseamănă cu cei care vor intra în Rai” Ev. Toma, vers. 55). Prin acest cuvânt Hristos ni-i arată pe pruncii care se hrănesc cu laptele matern, însă pentru a afla Împărăția lui Dumnezeu și Raiul bunătăților făgăduite, creștinul trebuie să se hrănească din hrana maternă, adică hrana duhovnicească a Sfintei Evanghelii, care este Cuvântul lui Dumnezeu și Tatăl, dat în dar și adus de Dumnezeu cel Întrupat aici, pe pământ. Creștinul are datoria de a împlini acest cuvânt, căutând să rămână curat sufletește pe parcursul întregii vieți.

La început Apostolii nu înțelegeau toate pildele pe care le vorbea Hristos și îl întrebă inocenți: *„oare vom intra în împărăție făcându-ne prunci? Iisus le-a răspuns: când veți face din doi unu, și veți face partea din afară totuna cu partea dinăuntru și partea dinăuntru totuna cu partea din afară, iar partea de sus totuna cu partea de jos; și veți face din slăbiciune tărie, încât slăbiciunea să nu mai fie slăbiciune și vă veți lumina cu adevărat, atunci veți intra în Rai”* (Ev. Toma, vers. 56-58). Pentru ca și noi să înțelegem acest mare cuvânt al Domnului, să ne amintim de ce zicea Apostolul Pavel: *„decă, dacă este cineva în Hristos, este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi și toate sunt de la Dumnezeu, Care ne-a împăcat cu Sine prin Hristos”* (Ep. Corinteni, vers. 40). Deci, o dată împăcați cu Dumnezeu Tatăl, de la care odinioară rățacisem și reunindu-ne Hristos prin Evanghelia Sa, prin Patimă și Înviere, de acum, zice Domnul, trebuie să facem una singură partea de dinafară cu cea de

dinăuntru, adică unindu-ne trupul văzut, în fapte, cu duhul și cu sufletul din interiorul nostru, care nu se văd. Apoi zice, unind partea de sus cu partea de jos, adică partea cea înaltă a corpului este capul, izvorul minții și din care să se nască intențiile bune, care să se materializeze prin faptele mâinilor, călătorind în căile lui Dumnezeu, cu partea cea mai de jos, adică picioarele noastre. Astfel, dacă odinioară ne era slăbiciune această unire, de acum ne este tărie, spre luminarea și împodobirea sufletului nostru cu împlinirea Evangheliei.

Să privim și această învățătură din Dumnezeiasca Evanghelie: „*Iar Iisus, scoțând pe toți afară și apucând-o de mână, a strigat, zicând: copilă, scoală-te! Și duhul ei s-a întors și a înviat îndată*” (Ev. Luca, vers. 232-233). Vedem că înainte de vindecarea acestei copile, toate tămăduirile se sfârșeau cu alt cuvânt, după cum și aici: „*și iată, l-au adus un slăbănog zăcând pe pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: Îndrăznește, fiule! Iertate sunt greșelile tale!*” (Ev. Matei, vers. 78). Întâia oară îi zice slăbănogului „iertate sunt greșelile tale”, pentru că, ostenindu-se pentru el, prietenii săi, l-au adus cu credință la Hristos, însă copilei, căreia nu-i socotește vreo greșală, deși trecuse de 12 ani, Domnul îi zice doar atât: „copilă, scoală-te”, și ea s-a ridicat din adâncul morții. Deci, nicidecum nu se referă la ridicarea unui prunc din starea de păcat, asociată cu moartea, căci ridicarea lui este o datorie pe care să o îplinească mai târziu, însă oricât de tare ar fi credința celui înaintat în vârstă, fie el și tânăr, ridicarea poate să se facă numai prin luminare, curățare și unirea cu Dumnezeu, precum le zisese odinioară Apostolilor Săi: „*Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel creșc desăvârșit este*” (Ev. Matei, vers. 21). Deci, botezul lui Ioan a fost spre îndreptarea din greșelile de până atunci, însă Botezul creștinilor este înnoirea duhului și a sufletului, prin baia Botezului trupului, spre unirea cu Duhul Sfânt și întru primirea Darului Acestuia.

Despre Botezul lui Ioan mai citim în Evanghelie că: „*a răspuns Ioan tuturor, zicând: eu vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să-l dezleg cureaua încălțămintelor. El vă va boteza cu Duh Sfânt, ca să curețe aria și să adune grâu în jitița Sa*” (Ev. Luca, vers. 92-93). Iar în Evanghelia lui Marcu și mai lămurit, citim: „*Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va Boteza cu Duh Sfânt*” (Marcu, vers. 5). Aici se vede mai pronunțată învățătura Sfântului Apostol Petru, că nu prin începătura Botezului vine curățirea, ci prin înnoirea vieții și primirea Darului Preasfântului Duh. Apoi zice Hristos: „*paharul pe care Eu îl beau îl veți bea, și cu botezul cu care Eu mă botez vă veți boteza*” (Marcu, vers. 113). „*Și după ce s-a botezat tot norodul, botezându-Se și Iisus și rugându-Se, s-a deschis cerul, și S-a coborât Duhul Sfânt peste El, în chip trupesc, ca un porumbel, și s-a făcut glas din cer: Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit. Iar Iisus, plin de Duhul Sfânt, S-a întors de la râu și a ieșit vestea despre El în toată împrejurimea*” (Luca, vers. 95-97). Această minunată arătare a Duhului s-a făcut pentru a închipui Botezul creștinesc, pentru că întâi se afundă în apa cea curățitoare, apoi se pogoară Sfântul Duh peste creștin prin Mirungere, dându-i întărirea Darului. Nici omul nu se spală numai cu apă pentru a se curăța deplin, tot așa nici sufletul.

Botezul trebuie să fie începutul vieții creștinești, adică a unei vieți trăite cu desăvârșire, în unirea cu Dumnezeu, prin păzirea Învățăturii Sale. În zadar este Botezul unuia care, după începutul cel bun, strică toată roada cu patimile. Iată cât de frumos ne învață Sfântul Apostol Ignatie, zicând: „*Eu am făcut ce eram dator să fac, ca unui om rânduit pentru unire; că Dumnezeu nu locuiește unde este dezbinare și mânie. Dumnezeu iartă pe toți care se îndreaptă, dacă se îndreaptă în unire cu Dumnezeu și în comuniune cu episcopul lor. Cred în Darul lui Iisus Hristos, Care vă va dezlega de orice legătură a minții*” (Ignatie către Filadelfieni,

vers. 18). Adică Darul Duhului Sfânt, Singurul care dezleagă orice legătură și curăță orice faptă. De aceea, Apostolul Ioan ne relatează în Evanghelia sa: „Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: luați Duh Sfânt; cărora veți curăța greșelile, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute. Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Ev. Ioan, vers. 422-424). Deci, doar Duhul curăță înținaciunea, însă Botezul este întâiul pas spre dobândirea Duhului, care nu se dobândește numai prin formalitatea Mirungerii, ci prin trăirea în acord cu Evanghelia lui Hristos.

„Și, apropiindu-Se Iisus, le-a vorbit lor, zicând: mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, îndemnându-le să păzească toate câte v-am învățat. Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin.” (Matei, vers. 159-160; Ioan, vers. 424-426 și Marcu, vers. 477-478). Apoi în Evanghelia Apostolului Toma, Hristos zice: „adevăratul Botez, în Duh și în adevăr, este cu totul folositor” (Ev. Toma, vers. 107). Apostolii au putut să boteze și să hirotonească abia după ce li s-a dat lor Darul Sfântului Duh, precum le făgăduise Hristos mai înainte, pe când era cu ei: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi” (Ioan, vers. 279-280). Întru ei era pentru că primise cuvântul lui Dumnezeu. Niciunul dintre cei 12 Apostoli nu au primit Botezul în apă, ci numai în Adevăr și în Duh, ei fiind începătura creștinismului, precum le zisese în Evanghelia lui Toma despre Botezul „în Duh și în adevăr”, însă adevărul pentru toți de după Apostoli a fost luminat prin apă, curățându-se de învățătura pe care o avusese fiecare până atunci și lepădând toate cele vechi, să se unească cu Dumnezeu.

Botezul creștinilor este luminător, pentru că li se dă adevărul care îi face liberi, precum le zisese Domnul: „Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Matei, vers. 84). Apoi, iarăși le zice Apostolilor Săi: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu. Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze” (Ioan, vers. 289-290). Le zice să nu se tulbure și să nu se înfricoșeze întâi pentru că aveau să-L vadă pătimind și suferind, dar și pentru că în creștinism nu există nici o frică și nici o temere, pentru că de Dumnezeu nu te temi, ci pe El îl iubești și îl urmezi, iar de celelalte n-ai de ce să te temi, având asupra ta Duhul Sfânt, precum zice Apostolul: „Căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al tăriei și al dragostei și al înțelepciunii” (II. Timotei, vers. 4). Mai înainte de Pavel, Apostolul Petru ne spune: „Din pricina aceasta, luminați-vă cugetele, trezindu-vă; nădărduiți cu desăvârșire în Darul care vi s-a dat vouă la arătarea lui Hristos; nici nu rămâneți întru cele în care ați fost înainte de a-L cunoaște, ci desăvârșiți în sfințenie precum Cel ce v-a chemat pe voi, ca să fiți Sfinți în toată petrecerea vieții voastre, căci scris este: „fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Ep. Petru, Capadocieni, vers. 7). Deci, nu trăind cu nădejdea că avem Duhul asupra noastră, să ne deprindem cu orice fel de faptă, ci desăvârșindu-ne în sfințenie, desăvârșire care vine prin străduința de a cunoaște deplin cuvântul lui Dumnezeu și de a-l împlini cu faptele noastre.

O altă definiție a Botezului ne-o oferă Apostolul Pavel, zicând: „deci ne-am îngropat cu El, prin Botez, pentru ca, precum Hristos, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții; căci dacă am fost altoiți de El, prin asemănarea morții lui, atunci vom fi părtași și ai

Învierii lui" (Pavel către Romani, vers. 37). Adică ne-am afundat împreună cu patima Domnului, murind patimilor noastre și a celor vechi întru care am fost și ne-am ridicat prin Învierea lui Hristos. „*Osteniți-vă unii împreună cu alții, luptați împreună, alergați împreună, deșteptați-vă împreună ca niște slujitori ai lui Dumnezeu. Căutați să plăceți Celui în a cărui Biserică sunteți, de la Care și plata o veți primi. Să nu fie găsit careva fugar de la botez, credință și dragoste, iar răbdarea să vă fie armură*" (Ignatie către Policarp, vers. 13). Deci, fără de Botez nu avem începutul, iar fără de început nu avem moartea patimii și nici înnoirea, pentru a fi vrednici de primirea Duhului Sfânt. Pe creștinul Botezat Hristos îl arată ca pe o Biserică însuflețită, pe care Tatăl a creat-o, Fiul a luminat-o și Duhul Sfânt a desăvârșit-o, într-o credință, într-o Evanghelie și în dragostea lui Dumnezeu. Pavel descrie trupul nostru astfel, zicând: „*trupul vostru este Biserică a Duhului Sfânt care este în voi*" (I Corinteni, vers. 49).

Botezul, precum adevărul Evangheliei, nu ni s-a dat pentru a ne robi cuiva; căci voia lui Dumnezeu n-a fost aceea de a robi pe cineva prin Evanghelie, ci de a elibera tot sufletul și trupul care vine la lumina adevărului, la luminarea cunoașterii Învățăturii Domnului Hristos. De aceea Apostolul Petru ne învață astfel: „*Aceasta este voia lui Dumnezeu, să trăiți ca oamenii, plini de dragoste, iar libertatea să vă acopere întru lumină, iar nu spre întunecimea celor fără de minte și robiți de necunoștință*" (Ep. Petru către Capadocieni, vers. 16). Apoi Apostolul Pavel ne zice: „*dar acum ne-am desfăcut de cele vechi, murind aceleia în care eram ținuți robi, ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche, pentru care îi mulțumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru, căruia îi slujim cu mintea și cu trupul*" (Ep. Romani, vers. 42). Deci, întâi Petru ne-a arătat că voia lui Dumnezeu este aceea de a fi oameni ai Lui prin fapte, iar libertatea să ne acopere nu spre întuneric, ci spre luminare, iar Pavel ne zice frumos că Hristos ne-a desfăcut de acela întru care lumea era ținută în robie, adică aceleia către care se închina și care o ținea în robia necunoașterii Cuvântului lui Dumnezeu, căci robi sunt numai aceia ale căror minți nu sunt libere să gândească decât ceea ce vor cărturarii și mai marii lor, care îi și călăuzesc departe de Dumnezeu. Mai înainte de acest cuvânt, Pavel scria: „*Așa că, frații mei, și voi ați murit legii, prin trupul lui Hristos, spre a fi ai Altuia, ai Celui ce a Înviat din morți, ca să aducem roade lui Dumnezeu. Căci pe când eram în trup, lucrau în mădularele noastre, ca să aducem roade pierzătoare*" (Ep. Romani, vers. 41). Deci, în chip vădit Apostolul zice „*spre a fi ai Altuia*" și nicidecum a vreunui Dumnezeu dintre cei din vechime, Dumnezeuul creștinilor fiind complet altul decât celelalte zeități sau divinități, ale celorlalte popoare, de orice fel.

Așadar, murind aceleia întru care eram ținuți robi, adică dumnezeului mincinos al celor din vechime, ne-am apropiat de Dumnezeu Cel adevărat, Dumnezeuul creștinilor, pe care nimeni nu-l cunoscuse de la Adam, ci toți rățăceau. De aceea Botezul se face în chipul celui săvârșit de Adam, prin afundările în apă curată, spre închipuirea curăției, pronunțând: „*se botează creștinul lui Dumnezeu cutare*" și nu precum fac ereticii, care pronunță „*se botează robul*", că nicăieri vreun Apostol n-a promovat acest cuvânt înjositor, lipsit de libertatea dată de Hristos, care mai mult ne lămurește că acele capiști nu duc mai departe ce a adus Hristos de la Tatăl și nici ce au lăsat Sfinții Apostoli, ci ceea ce vor ei, spre robirea necunoscătorilor. De aceea și Apostolul Pavel îi vădește pe aceștia, zicând: „*Pentru că n-ați primit iarăși un duh al robiei, spre temere, ci ați primit Duhul înfierii, care însuși mărturisește împreună cu noi, că suntem fii ai lui Dumnezeu*" (Ep. Romani, vers. 46). Atenție! Nu am primit duh de robie și nici de temere, adică de frică, pentru că numai demonul inspiră frica, nu și Dumnezeuul creștinilor.

Pentru ce zice Domnul aceste cuvinte?: „adevărat grăiesc vouă că toate vor fi iertate fiilor oamenilor, greșelile și hulele câte vor fi hulit; dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt nu are iertare în veac, ci este vinovat de osânda veșnică” (Ev. Marcu, vers. 68-69). Între greșelile împotriva Duhului Sfânt se numără ereziile și schismele, care atacă unitatea Bisericii în Darul dat ei de la Preasfântul Duh. Cine se înstrăinează de credința creștină a Apostolilor se lipsește de lucrarea Darului Sfântului Duh, care este numai în Biserica lui Hristos, iar botezul săvârșit de aceștia în afara trupului nevăzut al Bisericii, nu are nici întărirea darului și nici vindecarea sufletului de cele vechi. Deci, neavând Darul Duhului Sfânt, de vreme ce ei în chip vădit se despart de Biserică și pe creștini de Hristos, nu au nici lucrarea Duhului prin tainele lor. De aceea, venind înapoi la Biserica lui Hristos, în a Căruia suntem, după cum zice Apostolul Ignatie (Epistola către Policarp, vers. 13), ei trebuie numaidecât să primească Botezul – de nu s-a făcut prin trei afundări – iar neapărat Mirungerea, în orice caz am discuta, pentru că, fără Darul Duhului Sfânt, Botezul este pe deplin nefolositor și nelucrător. Nu trebuie să socotim că în schismă se află mântuire, pentru că zice Apostolul: „tot așa nimeni nu poate să zică cu folos: Domn este Iisus, - decât având Duhul Sfânt” (Pavel, ep. II Corinteni, vers. 85). Deci, neavând ei Duhul Sfânt asupra lor, pentru dezbinare, zadarnică este și rugăciunea și trăirea, deși aleasă părănd. Așadar, zadarnică este renașterea din apa botezului, ca și din apa maternă (lichid amniotic), a unuia care nu păstrează Darul Duhului Sfânt – Mirungerea.

Așadar, să ne străduim să lucrăm toate câte ne învață Sfânta Evanghelie, că de vreme ce ne-am învrednicit de acest nume mare de „creștin”, nume „de mare cuviință dumnezeiască” (Ignatie către Magnesieni, vers. 2), se cuvine să îl și păstrăm cu faptele creștinești, iar nu numai cu ascultarea cuvintelor Evangheliei, dar cu trăirea întru cele vechi. Prin faptă și prin credință, împlinind Evanghelia, creștinul își dovedește vrednicia acestui nume dumnezeiesc și de la care va primi plata cuvenită, în ziua cea de pe urmă, precum ne învață dumnezeiescul Ignatie: „Așadar, în cinstea Celui Care ne-a ales pe noi, se cuvine să-l urmăm pe episcop fără nici o viclenie sau fățarnicie; căci nimeni nu-l înșeală pe episcopul acesta văzut, ci îl înșeală pe Cel nevăzut. Că într-o împrejurare ca aceasta, n-avem să dăm cuvânt trupului, ci lui Dumnezeu, care le cunoaște pe cele ascunse. Se cuvine dar nu numai să ne numim creștini, ci să și fim; căci sunt unii care îl numesc pe episcop, episcop, dar fac toate fără de el; unii ca aceștia nu mi se par a avea credință curată, pentru că adunările lor de slujbe nu sunt întemeiate potrivit învățaturii Evangheliei” (Ignatie către Magnesieni, vers. 6-7).

Unitatea bisericească în Darul Duhului Sfânt ne-o mai explică Apostolul Ignatie și în Epistola către Filadelfieni, zicând: „creștinii sunt una cu episcopul și cu preoții cei împreună cu el și cu diaconii rânduiți după voia lui Iisus Hristos, pe care i-a întărit cu întemeiere prin Sfântul Duh” (Filadelfieni, vers. 2). Și mai pe urmă le zice aceluiași: „Căutați, dar, să luați parte la o singură Liturghie, căci Unul este Trupul Domnului nostru Iisus Hristos și Unul este Potirul spre unirea cu El; una este Biserica după cum unul este episcopul împreună cu preoții și diaconii, cei împreună cu mine, pentru ca ceea ce faceți, să faceți după învățătura Evangheliei lui Dumnezeu” (Filadelfieni, vers. 9). Apoi continuă, zicându-le: „Duhul m-a îndemnat, fără ca eu să-mi fi dat seama, să zic: fără de episcop să nu faceți nimic! Păstrați trupul vostru ca Biserică a lui Dumnezeu, iubiți unirea, fugiți de dezbinare, fiți următori ai lui Hristos, precum este și El Tatălui Său și al nostru” (Filadelfieni, vers. 17). Pentru că doar în Duhul Sfânt există unitatea Bisericii. Deci, creștinul, după cum am zis și mai-nainte, fiind

Biserică însuflețită a Duhului Sfânt, trebuie să trăiască în Duhul, pentru a nu zădărnici lucrarea unită a Botezului și a Darului. Și aici nu îndeamnă să ascuți de orice eretic-episcop.

Despre unitatea trupului nevăzut al Bisericii și unitatea tuturor creștinilor, indiferent de darul lor, Apostolul Pavel ne zice: „Iar voi sunteți trupul lui Hristos. Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea diaconi, al treilea învățători” (Ep. I. Corinteni, vers. 93). Iar mai-nainte zisese: „Pentru că într-un Duh ne-am botezat noi toți, ca să fim un singur trup și toți la un Duh ne-am adăpat” (I Corinteni, vers. 88). Deci, despărțindu-se cineva de trupul nevăzut al Bisericii, care se alcătuiește din creștini, trup nevăzut pe care îl unesc dogmele cele drepte, credința cea adevărată și modul în care fiecare împlinește învățăturile Evangheliei, se desparte și de Darul Sfântului Duh, de care se și înstrăinează. Înstrăinat fiind de Dumnezeu Duhul, se desparte și de Tatăl și de Fiul și rămâne afară de lucrarea Darului.

Apostolul Ignatie unește prin cuvânt pe creștini de episcopul lor. Dar în epistola către Magnesieni ne și explică în ce fel trebuie să fie această unitate: „Fiți ascultători de episcopul vostru și el de voi și unii de alții, după cum Iisus Hristos s-a supus după Trup Tatălui, iar Apostolii Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, spre a fi unirea desăvârșită și trupească și sufletească” (Magnesieni, vers. 21). Deci, și creștinii și preoții și episcopul trebuie să fie smeriți în purtare, ascultând unii de alții și neluându-și vreo infailibilitate a faptelor sau a hotărârilor. Pentru că oricât de înțelept ar fi, omul poate să greșească. De aceea, fiind uniți cu toții într-un Duh și într-o Învățătură a Duhului – a Evangheliei lui Hristos – creștinii rămân purtători ai adevărului și păstrează asupra lor lucrarea Darului Duhului Sfânt, spre moștenirea vieții celei veșnice. Și cum acesta este principalul scop pentru care trăim, și noi să ne întărim duhovnicește, spre a-l ajunge în ziua cea din urmă și pentru a ne învrednici de mântuire, spre slava Celui ce ne-a luminat cu Cuvântul primit de la Tatăl. Amin.

SFÂNTA TAINĂ A ÎMPĂRTĂȘANIEI (DUMNEZEIASCA LITURGHIE)

Sfânta Împărtășanie este a doua Taină din Biserica Creștină. Ea este instituită de însuși Mântuitorul Iisus Hristos (ISU CHRISTU – numele real scris de Apostolul Petru pe Altarul Bisericii din Antiohia), întâi printr-o făgăduință făcută Sfinților Săi Apostoli, cărora le zice: „Adevărat, adevărat zic vouă că Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată. Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și care dă viață lumii. Deci au zis către El: Doamne, dă-ne totdeauna pâinea aceasta. Și Iisus le-a zis: Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce va crede în Mine nu va înseta niciodată” (Ev. Ioan, vers. 25-28). Și apoi iarăși le zice: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu. Adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi...” (Ev. Ioan, vers. 37-41).

Prima Liturghie are loc la Cina cea de Taină, miercuri, înainte de Patima Domnului, când Domnul mănâncă ultima dată cu Apostolii, după cum relatează Sfânta Evanghelie: „nu voi mai bea de acum din rodul viței, până ce nu va veni împărăția lui Dumnezeu. Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat lor, zicând: acesta este Trupul Meu care se dă pentru voi;

aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul, după ce au cinat, zicând: acest pahar este noul legământ, întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi” (Ioan, vers. 517-519).

Aceeași relateare de mai sus o găsim și în Evanghelia lui Marcu, „Și, mâncând ei, a luat Iisus pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat lor și a zis: luați, mâncați, acesta este Trupul Meu. Și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți. Și a zis lor: acesta este Sângele Meu, care pentru mulți se varsă. Adevărat grăiesc vouă că de acum nu voi mai bea din rodul viței până în ziua aceea când îl voi bea în împărăția lui Dumnezeu. Și după ce au cântat cântări lui Dumnezeu, au mers la munte” (Ev. Marcu, vers. 410-414). Prin intermediul acestor două Evanghelii aflăm că Împărăția lui Dumnezeu, despre care vorbește Hristos, este însăși deschiderea Raiului o dată cu Învierea și posibilitatea creștinilor de a se întoarce înapoi în acest loc al veșnicilor bunătăți. Nu se referă și nu s-a referit la o împărăție a trupului, precum au predicat evreii apocaliptici în frunte cu Cerint, autorul apocalipsei, care s-a mândrit pe sine, scriind în numele Sfântului Apostol Ioan.

Doar evreii credeau și cred numai în trup și într-o împărăție veșnică a acestui trup, pe când creștinătatea a urmărit totdeauna mântuirea sufletului, iar nu slava trupului acestuia vremelnic. Așa este și Împărtășania, căci de vreme ce mănâncă omul o linguriță, n-are din ce să se sature, oricât ar îndruga misticii și născocitorii de basme supranaturale cu privire la „desăvârșirea” de a nu mai mânca nimic în afară de aceasta. Dimpotrivă, Apostolii învățau contrariul. Ea este o hrană făgăduită creștinului, având rolul de a-l întări pe om să trăiască în Duhul lui Dumnezeu, ca Hristos să rămână întru el și el întru Hristos, precum însuși zice.

Sfânta Împărtășanie nu este doar o simplă comemorare a Mântuitorului Iisus Hristos, precum afirmă neoprotestanții. Ea este esențială pentru viața veșnică, pentru mântuirea sufletului, de vreme ce o numește Hristos „pâinea vieții”.

În următoarea relateare a Sfântului Apostol Luca, vom înțelege cât de importantă este Împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, adică din pâinea și rodul viței – vinul – despre care ne vorbește Hristos: „Și El le-a poruncit, zicând: vedeți, păziți-vă să mâncați din pâinea evreilor. Și vorbeau între ei, zicând: aceasta o zice, fiindcă n-avem pâine. Și Iisus, înțelegând, le-a zis: de ce gândiți că n-aveți pâine? Tot nu înțelegeți, nici nu pricepeți? Atât de învățată este inima voastră? Ochi aveți și nu vedeți, urechi aveți și nu auziți și nu vă aduceți aminte” (Ev. Luca, vers. 219-223). Vedem că Hristos le poruncește să se păzească de pâinea evreilor și am putea înțelege la un loc și de pâinea oricărui alt eretic din lume. Această pâine despre care le vorbește Domnul ucenicilor Săi este mai mult decât o pâine și un ritual liturgic, după cum urmează: „Și, când a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea, a binecuvântat și, frângând, le-a dat lor. Și după ce au mâncat, s-au deschis ochii minții lor și L-au cunoscut; și El s-a făcut nevăzut de ei” (Ev. Luca, vers. 622-623). Îndată după ce s-au Împărtășit cu Sfintele Taine pentru a doua oară, după Înviere, Apostolilor li s-au deschis ochii minții, pentru că deși îl vedeau pe Hristos stând cu ei, nu îl cunoșteau. Îndată după ce s-au Împărtășit, mintea lor s-a luminat și l-au cunoscut pe Domnul.

Dincolo de frumoasele relatări ale Sfintei Evanghelii despre Sfânta Împărtășanie, Apostoliconul ne mai aduce câteva învățături despre cum trebuie să fie Împărtășania și câtă grijă trebuie avută înainte de a o lua.

Apostolul Ignatie spune astfel: „Căutați, dar, să luați parte la o singură Liturghie, căci Unul este Trupul Domnului nostru Iisus Hristos și Unul este Potirul spre unirea cu El; una este Biserica după cum unul este episcopul împreună cu preoții și diaconii, cei împreună cu mine,

pentru ca ceea ce faceți, să faceți după învățătura Evangheliei lui Dumnezeu” (Ignatie către Filadelfieni, vers. 9). Căci prin Împărtășanie, toți creștinii de pretutindeni, din fiecare țară și de pe fiecare continent, sunt în comuniune nevăzută și tainică cu întreaga Biserică a lui Hristos, unitate care se păstrează de veacuri prin Sfânta Sa Împărtășanie. Una a fost și una trebuie să rămână Biserica, în dogmă, în succesiune și în felul de împlinire a Evangheliei, precum Unul este Hristos și Una singură este Taina Liturghiei la care ne împărtășim.

Unitatea Bisericii ne-o descrie și Sfântul Apostol Pavel, zicându-ne astfel: „*Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea cu Trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup, suntem toți; căci toți ne împărtășim dintr-o singură Pâine*” (I. Corinteni, vers. 68). Deci, precum una este Pâinea cea dătătoare de mântuire, adică de viață veșnică, tot așa și cei ce se împărtășesc din ea, Una trebuie să fie cu trupul cel nevăzut al Bisericii și nu numai în vorbă, ci și în fapte și în împlinirea cuvântului lui Dumnezeu din Dumnezeiasca Evanghelie.

Tot în Epistola către Corinteni, Apostolul Pavel ne învață iarăși: „*Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă: că Domnul, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine, și, mulțumind, a frânt și a zis: Luați, mâncați; acesta este trupul Meu care se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul după Cină, zicând: în acest pahar este sângele Meu. Aceasta să faceți ori de câte ori veți bea, spre pomenirea Mea. Căci de câte ori veți mânca această pâine și veți bea acest pahar, moartea și Învierea Domnului vestiți până când va veni. Astfel, oricine va mânca Pâinea aceasta sau va bea Paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de Trupul și Sângele Domnului. Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului. De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi*” (I Corinteni, vers. 81-83). Vedem că mulți eretici învață cât mai îndepărtați de adevărul despre Sfânta Împărtășanie. Unii vorbesc despre împărtășirea săptămânală a mirenilor, alții zic că oricum ar fi, creștinul trebuie să se împărtășească. Însă vedem cât de clar ne învață Sfântul Apostol că Împărtășania nu trebuie luată de oricine, oricum, ci nu care cumva vreunul să se apropie de Împărtășanie, fiind nevrednic.

De vreme ce vrednicia o știm care este și cum trebuie să fim, nu se cade ca Sfintele Taine să fie primite spre bațjocorirea lor, într-un trup viciat, într-un trup care nu păzește cuvântul lui Dumnezeu. Iată cât de lămurit ne zice Apostolul, că nu este nevoie ca noi doar să fim creștini pentru a ne aduna înaintea Sfântului Potir, ci viața noastră trebuie să fie aleasă înainte de a primi Împărtășania. Iar dacă viața noastră nu este spre păzirea Evangheliei, atunci să ne sânguim cât se poate de mult spre această împlinire a învățăturii, ca mai apoi să primim și cununa faptelor bune: închipuirea Trupului și a Sângele Dumnezeului Întrupat.

Și îndată după această frumoasă învățătură, Pavel le zice: „*De aceea, frații mei, când vă adunați ca să mâncați, așteptați-vă unii pe alții. Iar dacă îi este cuiva foame, să mănânce acasă, ca să nu vă adunați spre osândă. Celelalte însă le voi rândui când voi veni*” (Ep. II Corinteni, vers. 84). Vedem că această învățătură contrazice multele răstălmăciri ale canoanelor inventate de oameni, împotriva cuvintelor Apostolilor.

Bine este ca omul să primească Sfânta Împărtășanie nemâncat, pentru ca stomacul său să nu fie îmbuibat de hrană, și, primind Trupul Sfânt, să nu-l digere îndată și să-l lase afară ca pe o oarecare mâncare. Însă, vedem că Apostolul zice de foame, care se drege și cu o felie de pâine, nu îmbuibare. La acest fel de hrană dezleagă Apostolul, zicând ca Împărtășirea să

nu fie spre osândă, ci spre zidire. Hristos până nici în această situație nu cere osteneală mare. Deci, fiindu-i foame cuiva, să mănânce puțin înainte să vină la Sfânta Liturghie, hrană care-l vor întări trupește și sufletește. Oricum până trece ceasul slujbei, trupul iarăși este lipsit de mâncare și abia așteaptă Împărtășirea cu însuși Trupul lui Hristos.

Formalismul nemâncării inovat de unii dintre ereticii timpurii, sau îmbuibării altora, nu este nici spre mântuire, nici spre zidire, ci spre desfătarea ideii de „mari nevoitori”. Oare, îi este cu neputință cuiva să aștepte un ceas până-l primește pe Hristos? Nicidecum. De aceea, cine se poate abține, să se sârguiască, dar tot așa și cine nu se poate stăpâni pe sine din cauza unei boli sau neputințe, să-i dea trupului după limita cerinței, iar nu după orice fel de hrană pofteste; căci cea din urmă nu mai este nevoie trupească, ci poftă nesățioasă. Iar dacă cineva nu-și poate stăpâni trupul la o asemenea poftă destul de mică, în ce fel se va chivernisi pe sine, când se va vedea în fața poftelor mai rele de atât, care-l se vor întâmpla?

Fie că cineva își lihnește stomacul, fie că-l întărește cu puțin, spre dulceața despre care vorbește Pavel, alta trebuie să-i fie băgarea de seamă. Și tot el ne-o descrie astfel: „*voi, însă, întrarmându-vă cu bunătate, zidiți-vă din nou în credință, care este Trupul și în dragoste, care este Potirul Domnului. Nimeni să nu aibă ceva împotriva seamănelui său*” (Ignatie către Traileni, vers. 11-12). Aceasta o zice în armonie cu rugăciunea pe care ne-a învățat Hristos, zicând: „*Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri*” (Ev. Matei, vers. 30).

Deci, cu nevrednicie se împărtășește cineva care are mânie, ură sau ceartă cu aproapele său, indiferent care ar fi acela. Bine este să se oprească singur de a veni la Potirul episcopului sau al preotului, pentru a nu-i fi primirea aceasta o formalitate spre necinste, în loc să-și adune virtute și plată cuvenită în Raiul vieții celei veșnice, care ni s-a făgăduit prin Pâinea aceasta, pe care Hristos a numit-o „*pâinea vieții*” (Ev. Ioan, vers. 28). Căci spre viață ni se dă, dacă o primim cu viață duhovnicească în trupurile și în sufletele noastre. De aceea mai-nainte și Pavel ne zisese: „*căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului*” (I Corinteni, vers. 83).

Biserica noastră Creștinească și Apostolească păstrează de la Sfinții Apostoli câteva Liturghii. Toate acestea nu durează mai mult de un ceas, după cum le-au alcătuit chiar Apostolii. Lui Dumnezeu nu-i trebuie ceasuri întregi ca omul să-i dovedească buna lui credință. De aceea Biserica păstrează aceste Liturghii deosebit de înălțătoare, care se pot face și în vreme de pace și în vreme de prigoană. Creștinii nu se adună la Biserică să participe la spectacole muzicale, pentru că ereticii n-au înțeles niciodată că Liturghia nu este un concert clerical, ci o slujbă prin care omul se reunește cu Dumnezeu și cu întregul trup nevăzut al Bisericii însuflețite.

În veacurile de început ale Bisericii creștine, existau doar episcopi și diaconi, așa cum aflăm din epistolele lui Petru, I, vers. 41; Pavel, I. Timotei, vers. 14 și 16; Filimon, vers. 1 și din altele. Episcopul avea întâietate în săvârșirea Liturghiei, iar diaconul primind Sfintele Taine, mergea acasă la cei ce nu au putut veni, din binecuvântate pricini de boală și neputință, iar nu din lene și nepăsare, cărora le dădea Sfânta Împărtășanie. Abia mai apoi, Apostolii rânduind și preoți între Episcopi și Diaconi, li s-a dat săvârșirea celor 3 Taine: Botezul, Împărtășania și Cununia. Acestora din urmă, adică preoților, li s-a dat darul înaintea diaconiei, spre îndeplinirea rânduiei liturgice, la care participă și diaconii, însă pe care aceștia din urmă nu o pot săvârși de unii singuri decât cu foarte mari excepții și derogări de la episcopi.

Datori suntem fiecare dintre noi să ne reunim cu Hristos. În Epistola către Policarp, Apostolul Ignatie scrie: „Pune început bun ca adunările de slujbe să fie mai dese și pomenește-i pe toți după nume” (Ep. către Policarp, vers. 9). Deci, adunările de slujbe mai dese sunt o datorie a creștinilor, care în frunte cu episcopii, preoții și diaconii lor, să-L îmbrățișeze pe Dumnezeu și să se reunească iarăși cu El prin Sfânta Împărtășanie

Vremelnici suntem pe acest pământ și întâi de toate, gândul nostru trebuie să fie covârșit de cele veșnice, pentru că trupul ne aparține temporar, dar sufletul al nostru rămâne în veșnicie. Lui trebuie să-i dăm hrana cea vie, a vieții celei veșnice, întâia oară prin împlinirea Cuvântului Sfintei Evanghelii și apoi prin învrednicirea de Sfânta Împărtășanie, care ne-a fost dată nouă de Dumnezeu Tatăl prin Iisus Hristos și cu desăvârșirea Tainei de către Preasfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită, Căreia i se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

SFÂNTA TAINĂ A CUNUNIEI (NUNTA)

Cununia sau Nunta este cea de-a 3-a Sfântă Taină din Biserica Creștină instituită și propovăduită de Mântuitorul Iisus Hristos și de Sfinții Săi Apostoli. În Evanghelia după Marcu, Hristos ne învață acestea: *„de la începutul făpturii, bărbat și femeie i-a făcut Dumnezeu. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa. Și vor fi amândoi un trup; așa că nu mai sunt doi, ci un trup. Deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu mai despartă”* (Ev. Marcu, vers. 282-285). Zice că „nimeni să nu despartă ceea ce a unit Dumnezeu”, adică nici măcar mirii să nu dezlege această Sfântă legătură a Nunții, precum ne zice Domnul: *„oricine va lăsa pe femeia sa, săvârșește adulter”* (Ev. Matei, vers. 11). *„Oricine-și lasă femeia sa și ia pe alta săvârșește adulter. Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona”* (Ev. Luca, vers. 374-375). *„oricine va lăsa pe femeia sa și va lua alta, săvârșește adulter. Iar femeia, de-și va lăsa bărbatul ei și se va mărita cu altul, săvârșește adulter”* (Ev. Marcu, vers. 287-288). Au fost cazuri și vor mai fi de creștini care dintru început s-au unit fără a fi potrivire desăvârșită între ei. Este literă de lege să nu fie propovăduit divorțul, adulterul, oscilația omului de la o femeie la alta sau invers, pentru că înainte de a fi oameni trebuie să fim creștini, iar verticalitatea ne-o putem arăta inclusiv prin statornicie. Dacă omul cade de la primele porniri nervoase sau pătimase, ce va face într-o vreme de prigoană? Se face păgân?

Dumnezeiescul Apostol Petru ne învață: *„Așa și femeile, amintindu-și cuvântul: „dacă veți cere ceva în numele Meu, Eu voi face. De Mă iubiți, păziți cuvintele Mele”; de vor avea bărbați nepăzitori ai învățaturii Evangheliei, fără a le propovădui, ci doar prin trăirile lor curate și sfințitoare, îi vor sfinți și pe dânșii. Podoabele lor să nu fie împletirea părului, aurul și îmbrăcămintea scumpă, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru neprihănită podoabă a blândeții și liniștii, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. Căci așa podoabe purtau sufletele Sfințelor Femei de odinioară, care îl urmau pe Hristos, ale căruia fiice sunt și acestea despre care vă grăiesc”* (I Petru, vers. 22-23). Deci, nici pricină de tulburare a evlaviei să nu stea la temelie vreunei despărțiri, chiar și de unul dintre membrii familiei este mai străin de trăirea în Hristos. Pe aceștia femeile să se silească măcar să-i învețe buna purtare prin trăirile lor duhovnicești și sfinte, pe care bărbații le vor vedea la ele și vor pricepe cât de minunată este urmarea lui Hristos. Să nu uităm că soția după o vreme se trezește în postura de „mamă adoptivă” a propriului soț, care se maturizează aproape jumătate de deceniu mai târziu. Deci,

ea va fi un exemplu pentru el dacă are podoaba blândei și liniștii. Apostolul o mai numește cu masculinul „*omul cel tainic*” pentru că femeia este de cele mai multe ori mai bărbătoasă din fire și după buna ei cuviință. În interiorul său este instinctul natural de a fi mamă și de aceea va fi capabilă să ridice propriul său suflet pereche, chiar înainte de a ajunge la deznădejde.

Apostolul Pavel ne vorbește despre căsătorie, zicând: „*slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, părți care sunt ale lui Dumnezeu. Fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului. Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia. Iar celor ce sunt căsătoriți, le poruncește, nu eu, ci Domnul: femeia să nu se despartă de bărbatul ei! Iar dacă femeia s-a despărțit, să rămână nemăritată, sau să se împace cu bărbatul său; tot așa bărbatul să nu-și lase femeia. Celorlalți le grăiesc eu, nu Domnul: Dacă un frate are o femeie necredincioasă, și ea voiește să viețuiască cu el, să nu o lepede. Și o femeie, dacă are bărbat necredincios, și el binevoiește să locuiască cu ea, să nu-și lase bărbatul. Căci bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbatul credincios”* (I Corinteni, vers. 50-53). Deci, în familia lor, bărbatul și femeia să fie egali întru toate, dar mai ales în dragoste, fiind în egală măsură unul stăpân pe trupul celuilalt; dar nu se referă la stăpânirile cele lumești, pentru că nimeni nu poate fi stăpân peste stăpânul său, ci vrea să vorbească despre împărăția dragostei asupra amândurora cu dăruire reciprocă.

Revenind la Apostolul Petru, citim următoarele: „*Să nu vă temeți de nimic, ci să nădăjduiți în Dumnezeu, precum noi toți (Apostolii) am păzit Cuvintele Lui, iară nu spre laudă o zic, ci precum toți bărbații înțelepți care au viețuit cu femeile lor întru dragostea lui Dumnezeu, ca fiind suflete mai gingașe, făcându-le parte de cinste și bucurii, ca unora ce împreună cu voi sunt moștenitoare ale Darului vieții și împreună rugându-vă, să vă fie spre folosință”* (Petru către Capadocieni, vers. 24). Iar Apostolul Pavel îi scrie lui Timotei: „*Vreau, deci, ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâini neprihănite, fără de mânie și fără șovăire; asemenea și femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-și lor podoabă din cumințenie, nu din păr împletit și din aur, sau din mărgăritare, sau din veșminte de mult preț; ci, din fapte bune, precum se cuvine unor femei iubitoare de Dumnezeu. Așa fiind femeia, liniștită și cucernică, să învețe cele pe care le grăiește Hristos, nici să stăpânească pe bărbații lor, nici să fie stăpânite, ci să trăiască întru dragoste. Căci Adam a fost zidit dimpreună cu Eva, precum învață Domnul”* (Ep. I Timotei, vers. 11-12). Deci, încă o dată unitatea și egalitatea soților să fie la adăpostul iubirii lui Dumnezeu și a dragostei reciproce dintre ei.

Căsătoria este o datorie a fiecărui creștin, ca nimeni să nu trăiască singur, ci fiecare bărbat să-și aibă femeia sa și fiecare femeie bărbatul său, precum ne învață Hristos, căci în acest chip l-a zidit Dumnezeu pe om și nu într-altul. De aceea, tot Apostolul Pavel îi scrie lui Timotei și, deși pomenește o singură dată cum trebuie să fie episcopul, atunci îl definește astfel: „*Se cuvine, dar, ca episcopul să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înțelept, cuviincios, iubitor, destoinic să-i învețe pe alții, nebețiv, nedepins să bată, neagonisitor de câștig urât, ci blând, pașnic, neiuibitor de argint, bine chivernisind casa lui și având copiii ascultători, cu toată bună-cuviință. Căci dacă nu știe cineva să-și rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?”* (I Timotei, vers. 14-15). Și tot așa vorbește și despre Diaconi, zicând: „*Diaconii, de asemenea, trebuie să fie cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedați la vin mult, neagonisitori de câștig urât, păstrând taina*

credinței în cuget curat. Dar și aceștia să fie mai întâi cercetați, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiți. Femeile lor de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate. Diaconul să fie bărbat al unei singure femei, să-și chivernisească bine casa și pe copiii săi. Căci cei ce slujesc întru bunătate, rang bun dobândesc și mult curaj în credința cea întru Hristos Iisus” (Ep. I Timotei, vers. 16-17).

Desfacerea căsătoriei este absolut interzisă de Hristos și de Apostoli, iar care cutează să se despartă, este adulter și în Biserică nu se mai învrednicește nici de Darul Hirotoniei și nici de Darul Sfintei Împărtășanii; pentru că a nesocotit prin adulter însuși cuvântul lui Hristos. Să nu fie aceasta un privilegiu pentru cealaltă parte a familiei, adică să-și persecute sufletul și trupul alăturat pe motiv că despărțirea este interzisă. Căci dacă l-ar fi zis Domnul doar să aibă ce face, iar apoi să fie victima unui mariaj capcană, ne-ar fi lăsat această interdicție chiar Apostolii lui Hristos. În același context, din altă parte din învățătura Apostolilor, despre cum trebuie să fie omul și mai ales creștinul, aflăm sub forma unei dispoziții: *„Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie? Nu căuta femeie. Iar de socotește cineva că i se va face vreo necinste pentru fecioara sa, dacă trece de floarea vârstei, și că trebuie să facă așa, facă ce voiește. Nu păcătuiește; căsătorească-se” (I Corinteni, vers. 55).* Vedem că Apostolul zice să nu caute cineva dezlegare de femeia sa, sau invers, ci să caute să se împace cu femeia lui și numai cu aceea să viețuiască, așa cum zicea și Ignatie, mulțumindu-se unul cu altul și trupește și sufletește.

Pildă de familie ne-au dat chiar Sfinții Apostoli, toți fiind căsătoriți precum zice Pavel: *„N-avem, oare, dreptul să purtăm cu noi o femeie, ca și ceilalți apostoli, ca și Petru? Sau numai eu și Varnava nu avem dreptul de a lucra cele ale nunții?” (Ep. I Corinteni, vers. 62).* Dar Pavel zice aceasta pentru că el era încă de 18 sau 19 ani când a îmbrățișat Apostolatul și încă nu-i venise vremea lui, iar Varnava, deși era puțin mai mic decât el, n-a lăsat nimic scris despre sine. Venindu-i vârsta lui Pavel, s-a unit înaintea lui Dumnezeu cu Cecilia, pentru că zicea el, *„precum Petru”*, care era mai marele Apostolilor și a cărui femeie, mama lui Matia, Marcu și Petronela, se numea Mariamna. Tot așa a fost Apostolul Natanail (Simon Zilotul), soțul Mariei Magdalena; Apostolul și Episcopul Filimon dimpreună cu soția sa Apfia și fiul lor Arhip, Apostolul și Episcopul Lin cu soția sa Claudia, Acvila și Psicila despre care scrie Apostolul Pavel: *„Îmbrățișați pe Priscila și Acvila și Biserica din casa lor” (Romani, vers. 75).*

Încă din vremea Apostolilor apăruse erezia ioaneică, ce mai târziu, în secolul al III-lea, avea să fie numită „erezia montanismului” după liderul său, Montanus din Frigia, iar mai apoi călugăria care persistă din păcate până în ziua de astăzi. Pavel vrând să-l apere pe tânărul episcop Timotei, căruia îi și scrisese că episcopul trebuie să fie *„bărbat al unei singure femei”*, adică orice episcop să fie căsătorit, aceluiași îi scrie următoarele: *„dar Duhul grăiește lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credință, luând aminte la duhurile cele înșelătoare și la învățăturile demonilor, prin fățarnicia unor mincinoși, care sunt însemnați cu fierul înroșit în cugetul lor. Aceștia opresc de la căsătorie și de la unele bucate, pe care Dumnezeu le-a făcut, spre gustare cu mulțumire” (Ep. I Timotei, vers. 19-20).* Aici îi vedem pe ereticii montaniști sau viitorii călugări de mai apoi, despre care Pavel scrie că în rătăcirea lor opresc de la căsătorie, Taină lăsată de însuși Hristos, punându-și legile lor nefirești mai mari decât ce a hotărât Hristos Dumnezeu.

Tot despre aceștia zice Apostolul că opresc de la anumite feluri de bucate, precum știm că acești călugări opresc de la carne, în vreme ce săvârșesc mulțime de fărădelegi, călcând

peste cuvântul Dumnezeiesc al Evangheliei. Din aceeași pricină, Apostolul le scrie celor din Corint: „*Mâncați tot ce se vinde în măcelărie, fără să întrebați nimic pentru cugetul vostru*” (Ep. I Corinteni, vers. 71). Să nu interpretăm că alte popoare mănâncă șobolani sau alte vietăți... Ceea ce făcea parte din alimentația corintenilor este parte din alimentația universală, deloc vreo altă ciudățenie. Tipurile sau felurile de hrană sunt: vegană, vegetariană sau acestea două împreună cu una carnivoră, dar nu în exces pentru că nicio necumpătare nu aduce prea mari beneficii fizice sau sufletești. Dacă cineva desconsideră pe un vegan pentru că trăiește așa, sau pe un carnivor, a pus accentul mai mult pe ce mănâncă omul acela cu trupul și a ignorat ceea ce reprezintă hrana sufletului creștinesc. Noi trăim și în duh și în suflet, nu doar în trup. Știind acest lucru, ar trebui ca buna cuviință să ne cumpăteze.

De ce ar fi trebuit să zică Pavel aceste cuvinte, dacă n-ar fi fost în Corint eretici care pângăreau Înviătura lui Hristos, lipsindu-se de căsătorie și de mâncărurile de carne? Nu că Apostolul sau vreunul dintre Apostoli ar fi fost împătimiti de cărnuri, pentru că oricum omul nu este carnivor pe deplin, ci pentru a nu întrerupe nimănu darul pe care l-a lăsat Dumnezeu spre îndulcirea trupului omenesc. Dimpotrivă, împovărarea lui este blasfemie pentru că acesta este închipuire a Bisericii Duhului Sfânt. Deci, Hristos nu lasă rețete de bucate în urma sa ci rețete utile și practice pentru aflarea adevărului, eliberării și mântuirii. Evanghelia nu este colonoscopie. Evanghelia ne învață să fim cumpătați și acest lucru este cu adevărat folositor.

Slăvitul Apostol Ignatie îi scrie ucenicului său, Apostolului și Episcopului Policarp, zicându-i: „*Vorbește surorilor mele să iubească pe Domnul și să se mulțumească trupește și duhovnicește, cu soții lor. La fel și fraților mei, spune-le să-și iubească soțiile precum iubește Hristos Biserica. Căsătoriile lor să fie cu aprobarea episcopului, ca să fie Nunta lor după Domnul și toate să se facă spre cinstea lui Dumnezeu*” (Ignatie către Policarp, vers. 11).

Deci, căsătoria fiecăruia trebuie să fie cu binecuvântarea episcopului, fie cerută de creștini, fie de preot. Însă nici un preot sau episcop să nu facă vreo nuntă mai-nainte de a lua binecuvântarea episcopului lor. Asemenea și Botezul catehumenilor mai în vârstă, se face neapărat cu încuviințarea și cercetarea episcopului, căruia Dumnezeu nu i-a dat mai multă înțelepciune decât celorlalți, ci deplinătatea Darului Sfântului Duh care se află asupra sa, să-i arate prin simțăminte dacă este ceva care să împiedice, sau care să întărească această Taină. Ajungând tinerii la divorț din cauza unor nepotriviri trupești și aici să nu batjocorim firea pe care a zidit-o Dumnezeu încât să se caute pereche cu pereche potrivită în multe lucruri, cine va fi tras la răspundere? Dacă zice Hristos că „*nimeni să nu despartă*” este de la sine înțeles că nici înainte de a se dovedi unul altuia că se potrivesc, prin cereasca binecuvântare a Logodnei, nimeni nu trebuie să grăbească sau să întârzie Nunta lor. Altfel, este vinovatul!

De regulă, nici celelalte Taine nu se fac fără binecuvântare de la episcop, după cum același Apostol Ignatie scrie: „*Așadar, în cinstea Celui Care ne-a ales pe noi, se cuvine să-l urmăm pe episcop fără nici o viclenie sau fățarnicie; căci nimeni nu-l înșeală pe episcopul acesta văzut, ci îl înșeală pe Cel nevăzut. Că într-o împrejurare ca aceasta, n-avem să dăm cuvânt trupului, ci lui Dumnezeu, care le cunoaște pe cele ascunse*” (Magnesieni, vers. 6). Și mai departe explică: „*sunt unii care îl numesc pe episcop, episcop, dar fac toate fără de el; unii ca aceștia nu mi se par a avea credință curată, pentru că adunările lor de slujbe nu sunt întemeiate potrivit învățaturii Evangheliei*” (Magnesieni, vers. 7). Firește, episcopul este veghetor și povățuitor întocmai cu Apostolii, dar mirii să aibă preotul lor și acela să le fie și părinte sufletesc și povățuitor rațională și luminată și totodată dezinteresat să domine casa altuia.

Întorcându-ne la învățătura predată de Apostolul Pavel, să citim și aceste rânduri: „vreau deci ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-și vadă de case și să nu dea potrivitului nici un prilej de ocară. Căci unele s-au și abătut” (I. Timotei, vers. 30). A se vedea că Apostolul nu învață ceva greșit, împotriva acestui cuvânt din Evanghelie: „Deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu mai despartă” (Ev. Marcu, vers. 285). El vorbește ca văduvele tinere să se căsătorească, întâi pentru a avea prunci, apoi pentru că nemaifiind bărbatul lor în viață, nu săvârșesc adulter prin vrednicia căsătoriei, iar în al treilea rând pentru că înaintea lui Dumnezeu sunt două păcate capitale, care îndeamnă omul până la nebulie și acelea sunt: schimbarea firii și opunerea la rânduiala firii. De aceea, nici Mântuitorul Hristos nu a lăsat pe nimeni să se opună firii, pentru că de la Dumnezeu își are rostul și progresul ei, și omului nu-i este dat să se opună. Numai ereticii montaniști opresc, după cum zice Apostolul Pavel, căci ei vor ca mințile celor robiți să fie înnebuniți și să-i poată slugări în așezările lor mănăstirești fără de cârtire. Ei fac acestea invocând învățături și canoane, însă, dincolo de ceea ce vor ei să predice, stă cuvântul lui Hristos întâia oară și apoi al Apostolilor, și nimănui nu-i este dat să le încalce sau să le schimbe.

Același Apostol Pavel scrie, atât de frumos și lămurit, că: „Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia. Iar celor ce sunt căsătoriți, le poruncește, nu eu, ci Domnul: femeia să nu se despartă de bărbatul ei!” (I Corinteni, vers. 51). Și încă o dată găsim dragostea despre care am mai amintit și mai-nainte, dar frumusețea acestui cuvânt ne îndemnă să-l mai citim încă o dată, ca fiecare să înțeleagă rolul familiei, unitatea ei în dragoste și cât de important este acest cuvânt cu care sfârșește Apostolul: „Iar dacă femeia s-a despărțit, să rămână nemăritată, sau să se împace cu bărbatul său; tot așa bărbatul să nu-și lase femeia” (Ep. I Corinteni, vers. 52). Deci, cinste să-i fie episcopului sau preotului care încearcă din răspuțeri să-i împace pe doi care, deși se potrivesc, s-au despărțit din dispute banale și necinste aceluia preot sau episcop care din lenevire și lipsă de interes lasă să se surpe o casă de creștini. Aceasta nu este doar o greșeală, este o cădere din demnitatea de preot sau episcop.

Așadar, fiecare să caute calea lăsată de Dumnezeu și să nu i se opună cu nimic. Pe toate le-a zidit Dumnezeu bune și de folos și, dacă ar fi venit de la sine împlinirea firii, n-ar fi mai fost consemnată în Evanghelii și în Epistole calea cea dreaptă care duce la Viață. Trupul are rânduiala lui firească. Noi de suflet și de duh să avem și mai mare grijă. Dacă trupul are regulile sale firești, cele nevăzute au nevoie de noi și de conștiința noastră. Așadar, ne stau în față viețile Apostolilor care s-au făcut pildă nouă, tuturor, spre slava Celui ce ne-a chemat la acest dumnezeiesc nume de creștini, spre mântuirea sufletelor noastre în vecii vecilor. Amin.

SFÂNȚA TAINĂ A HIROTONIEI (DIACONIA, PREOȚIA ȘI EPISCOPIA)

Dacă Sfânta Liturghie este cea mai importantă Taină din rânduiala Bisericii, în timpul căreia sunt săvârșesc toate Sfintele Taine, Taina Hirotoniei este întâia ca importanță pentru Biserica Creștină și fără de care actul liturgic nu avea cum să fi existat. Deși se află în urma Botezului, Împărtășaniei și a Nunții, pe toate acestea le cuprinde și fără de cel hirotonit, nu se săvârșesc. Măcar de Botezul se săvârșește chiar și de un simplu mirean, în vreme de prigoană sau de nevoie grabnică, sau în cazul unora care s-au botezat pe ei înșiși, totuși,

conomia vizează un caz aparte, excepțional, iar nu o practică generalizat în Biserică. Deci niciuna dintre cele 3 Taine ale mirenilor nu se fac fără de cel hirotonit.

Hirotonia este închipuirea Pogorării Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli și Ucenici. Nu găsim în Sfânta Evanghelie ceva despre hirotonie, căci încă nu se dăduse Darul Sfântului Duh, pentru că abia după Înviere, Hristos a suflat asupra Apostolilor și le-a dat Darul Dumnezeiescului Duh (Ev. Ioan, vers. 422). Evanghelia se sfârșește o dată cu Învierea lui Hristos și Înălțarea Sa. De atunci, sunt de luat în seamă scrierile Sfinților Apostolilor, în frunte cu întâiul dintre ei, Apostolul Petru, căruia Hristos îi zisese înainte: „*Petre, Eu M-am rugat pentru tine să nu piară credința ta. Și tu, oarecând, vei întări pe frații tăi*” (Ev. Luca, vers. 528).

Treptele slujitorilor la Sfântul Altar sunt: Diaconul, Preotul și Episcopul. Hirotonia fiecăruia se face de către un singur episcop, după cum îi amintește Apostolul Pavel, ucenicului său, Episcopul Timotei: „*Nu fi nepăsător față de Darul care este întru tine, care ți s-a dat prin punerea mâinilor mele*” (I Timotei, vers. 24). Și iarăși îi zice: „*din această pricină, îți amintesc să aprinzi și mai mult Darul lui Dumnezeu, care este întru tine, prin punerea mâinilor mele*” (II Timotei, vers. 3). Treptele slujitorilor Sfântului Altar în Biserica Creștină sunt menționate de multe ori în Apostolicon, însă dintre toate să privim spre definiția pe care le-o dă Sfântul Apostol Ignatie, zicând: „*Dar, asemenea, toți să-i respecte pe diaconi ca pe Ucenicii lui Hristos, să respecte și pe episcop, care este chipul Apostolului Petru, iar pe preoți ca pe Soborul Apostolilor. Fără de aceștia nu se poate vorbi de Biserică*” (Epistola către Traileni, vers. 5). Același Apostol mai zice: „*cel care face ceva fără episcop, fără preoți și fără diaconi, acela nu are conștiință curată*” (Traileni, vers. 10). Așadar, Episcopul îl închipuie pe Apostolul Petru, pe care Hristos l-a întărit mai mare peste ceilalți Apostoli și Ucenici, după ce avea să plece dintre ei; preoții închipuie soborul Sfinților Apostoli și diaconii pe al Sfinților Ucenici ai Domnului, căci prin hirotonie și pogorârea Darului Sfântului Duh peste dânșii, se învrednicesc de cinstea oferită Apostolilor în Biserică, dar nu și de rangul de apostol.

Apostolul Pavel definește cum trebuie să fie episcopul, iar noi, cu băgare de seamă, trebuie să înțelegem că într-acest chip se cuvine să fie și preotul și diaconul: „*Se cuvine, dar, ca episcopul să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înțelept, cuviincios, iubitor, destoinic să-i învețe pe alții, nebețiv, nedepins să bată, neagonisitor de câștig urât, ci blând, pașnic, neiubitor de argint, bine chivernisind casa lui și având copiii ascultători, cu toată bună-cuviința. Căci dacă nu știe cineva să-și rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserică lui Dumnezeu? Episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva, fălindu-se, să cadă în osânda ispititorului. Dar el trebuie să aibă și mărturie bună de la cei din afară, ca să nu cadă în ocară și în cursa potrivnicului*” (Ep. I Timotei, vers. 14-15).

Despre diaconi, același Pavel zice astfel: „*Diaconii, de asemenea, trebuie să fie cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedați la vin mult, neagonisitori de câștig urât, păstrând taina credinței în cuget curat. Dar și aceștia să fie mai întâi cercetați, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiți. Femeile lor de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate. Diaconul să fie bărbat al unei singure femei, să-și chivernisească bine casa și pe copiii săi. Căci cei ce slujesc întru bunătate, rang bun dobândesc și mult curaj în credința cea întru Hristos Iisus*” (I Timotei, vers. 16-17).

Să ne oprim asupra fiecărei condiții pentru dobândirea cu dreptate a vredniciei preoțești, despre care vorbește Apostolul. Întâi zice că Episcopul trebuie să fie fără de prihană, adică lipsit de patimi și ajuns la desăvârșire, precum zice Hristos: „*Fii, dar, voi desăvârșiți, precum*

Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Matei, vers. 21). Deci, episcopul trebuie să fie pildă de neîntinare, ca prin lumina sa și ceilalți să se îndepărteze de patimi și să ajungă la desăvârșire, pentru a fi cu toții dovezi ale sfințeniei, prin trăirea învățăturilor Evangheliei, și nu numai prin vorbirea despre ele. Apoi Apostolul îndată zice că Episcopul trebuie să fie bărbat al unei singure femei, deci, deja să fie căsătorit și nu să se hirotonească înainte de primirea Tainei căsătoriei, nici să fi avut mai multe femei în viața sa, pentru a nu fi pricină de nestatornicie; căci dacă nu și-a ținut familia unită, cum va uni Biserica lui Hristos precum a unit-o Apostolul Ignatie? (Filadelfieni, vers. 18). Deci, să nu fie vreun episcop neînsurat, ca să nu cadă în patimile despre care vorbește Apostolul Pavel (I Corinteni, vers. 45), dar nici să-și caute soție în timpul slujirii pentru că aceasta va fi una dintre țințele sale de atins, nicidecum propovăduirea. Nicăieri Apostolul nu vorbește despre vreun episcop singur. Spune că el și Varnava, foarte tineri fiind, încă nu s-au căsătorit și tânjesc să-și ia și ei femeie precum erau căsătoriți ceilalți Apostoli, însă vorbește despre tinerețile sale, că nimeni nu se căsătorește înainte de vremea lui, dar în ceea ce vorbește el despre episcopi, ne arată în ce chip trebuie să fie și nu într-un altul decât acesta. Firește, cazuri excepționale au mai fost și vor mai fi. Clerul bisericesc este format din oameni și nu din „dumnezei”. Dacă excepția nu devine o regulă precum în cazul păgubitorului celibat, atunci nimeni nu va avea de suferit.

Episcopul, zice Apostolul Pavel, trebuie să fie veghetor și înțelept; întâi să vegheze asupra celorlalți creștini, precum veghează un părinte asupra copiilor săi, mai presus de toate cele ale vegherii, trebuie să fie și rugător, precum îl îndeamnă Apostolul Ignatie pe episcopul Policarp, scriindu-i: *„Îndeletnicește-te cu rugăciunea neconținută, cere înțelepciune mai multă decât ai și priveghează având duh neadormit. Vorbește cu fiecare după asemănarea Lui Dumnezeu, poartă bolile tuturor ca un atlet desăvârșit, căci unde este mai multă osteneală, acolo este și mai mult câștig*” (Policarp, vers. 3). Și împreună cu buna veghere, episcopul trebuie să fie înțelept, despre care zisese și Apostolul Ignatie mai devreme, îndemnându-l pe Policarp să ceară de la Dumnezeu mai multă înțelepciune decât avea, adică să nu se mulțumească niciodată și să nu se socotească pe sine la apogeul înțelepciunii din mândrie și slavă de sine. Deci, episcopul are nevoie de înțelepciune pentru a fi capabil să răspundă întrebărilor și pentru a fi medic destoinic, căci *„nu orice rană se vindecă cu aceeași doctorii”* (Policarp, vers. 4). Astfel, episcopul fiind iscusit în orice, să fie și un medic bun care să vindece orice boală, orice neputință și să trateze orice dezbinare din Biserică.

Episcopul trebuie să fie cuviincios și nebețiv, după cum același Pavel zice: *„Să umblăm cuviincios, ca ziuă: nu în ospete și în beții, nu în desfrânări și în fapte de rușine, nu în ceartă și în invidie; ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos și grija de trup să nu o faceți spre pofte”* (Romani, vers. 65). Apoi zice că episcopul trebuie să fie iubitor, deci, să aibă dragoste nemărginită, căci *„dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde spre mânie, nu gândește răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le primește, toate le nădăduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată”* (Ep. I Corinteni, vers. 96). Aici trebuie să vedem care este diferența dintre dragoste și iubire, pentru a nu le confunda. Dragostea este prima etapă în relația de cuplu, atunci când euforia depășește orice impuritate și o trece cu vederea. De aceea Hristos promovează în primul rând dragostea, ca oamenii să se tolereze și să nu-și condiționeze sentimentele frățești sau să le tulbure cu multele nemulțumiri. Apoi urmează iubirea, perioada de după consumarea dragostei când oamenii s-au obișnuit unii cu alții și merg împreună mai departe. Cu alte

cuvinte, episcopul are obligația să nu-și consume dragostea față de creștini, nu doar față de familie, rămânând permanent nou acest sentiment care-i unește pe oameni. Precum soții, la un moment dat, după cel mult 5 ani de coabitare, devin frați întru toate, tot la fel și în Biserică, episcopul nu se înfrățește cu nimeni și rămâne un model de dragoste nouă de oferit tuturor. Românii schimbă sensul cuvintelor și diminuează importanța acestora prin faptul că numesc tinerii logodnici „iubiți”, pe când acest statut îl capătă abia după o lungă perioadă de timp.

Însuși Hristos ne învață că trebuie să avem dragoste, înaintea oricărei alte virtuți: „să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (Ioan, vers. 264-265). Și tot Domnul zice: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc” (Matei, vers. 17). Iar după acest cuvânt, completează zicând: „Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea?” (Matei, vers. 19). Iată că oamenii care se iubesc, fie prieteni, rude sau soți, au ajuns să consume dragostea, virtutea epuizabilă a omului. De aceea ea trebuie înnoită de fiecare dată pentru a nu dispărea sau pentru a nu fi înlocuită cu obișnuința. Și mai pătrunzătoare sunt cuvintele Domnului din Evanghelia lui Ioan, unde zice: „să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi” (Ioan, vers. 304-305). De această dată ne arată Hristos că după iubire trebuie să adăugăm iarăși dragostea aceea naivă și curată, necondiționată și care nu vede nicio imperfecțiune la celălalt. A ajunge să ai dragoste din nou, una nouă, față de cineva cu care ajunsese să te cerți și să fie ruptură a prieteniei, este cu adevărat un progres greu dar bun de realizat. Și aceasta ne-o arată Apostolul Ignatie, zicându-i ucenicului său: „dacă iubești numai pe ucenicii cei buni, n-ai nici un merit; mai mult de atât, îndreptează-i cu blândețe pe cei molipsiți de vreo boală duhovnicească” (Policarp, vers. 4). Pe cel cu care te-ai obișnuit îl poți iubi, dar iată că și dragostea și iubirea pot fi epuizabile sau greșit împărțite în mod egal și drept. De aceea, episcopul trebuie să-și aibă propria sa strategie de a nu lăsa nici să fie prezența lui o obișnuință pentru toți, dar nici să-și uite creștinii și nu-i viziteze cu lunile sau anii, pentru că îi va determina pe ei să-l uite. Omul dacă s-a distanțat de tine va ajunge să perceapă ajutorul tău, chiar de este vital sau important, un sfat neimportant pentru că și el s-a simțit neimportant, ca om, pentru tine.

Episcopul, zice Apostolul Pavel, trebuie să fie înainte de multe altele, neagonisitor de câștig urât. Aceasta ne-o zice în acord cu Învățătura lui Hristos, care i-a trimis pe Apostoli la propovăduire și le-a zis: „să nu luați nimic pe drum, nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici bani și nici să nu aveți câte două haine” (Ev. Luca, vers. 235). Toiag să nu ia ca să nu fie pricină de răutate; traistă să nu fie agonisitori și să nu cuteze careva dintre ei să facă din Biserică o formă de câștig. Aceasta nu o zice numai pentru Apostoli; căci ei munceau împreună cu Hristos, atât în cele ale tâmplăriei, de care El era iscusit de mic copil, cât și în pescuit și agricultură. Mai mult zice acest cuvânt pentru cei de astăzi, ca nimeni să nu stea nepăsător în a-și câștiga hrana cea de toate zilele, ci să se deprindă cu lucrul mâinilor. Dacă însuși Dumnezeu, arătându-se în Trup, precum zice Apostolul Pavel (I Timotei, vers. 18), cu același Trup a muncit, nevrednic de preoție este unul care, om vremelnic fiind mai înainte, se îndeletnicește cu lenea și nu ia în seamă nici măcar pilda lui Hristos. Urâtă lucrare a fost și va fi ca episcopul, preotul sau diaconul să fie puturos și să aștepte posmagi din vistieriile Bisericii. Acum să ne aducem aminte de partea veșmântului episcopal sau al protoiereului,

care se numește „Bederniță”. Ea este o trăistuță în formă de romb, cusută pe toate părțile. Aceasta închipuie traista pe care slujitorul o are, dar din buna sa chivernisire de acasă, nu fură să-și agonisească un câștig urât, precum nici în traista aceasta nu poate să pună nici măcar o singură monedă. Aici nu înseamnă că trebuie să exagerăm cu ceva, pentru că iarăși ne întoarcem la cuvântul lui Pavel despre buna chivernisire, care înseamnă și cumpătare, echilibru în toate, bună rânduială sau gestionare înțeleaptă și nu mincinoasă.

Apoi Pavel continuă că episcopul trebuie să fie „blând, pașnic, neiuibitor de argint” și iarăși vorbește împotriva arginților, după ce ne-a vorbit despre cei deprinși cu orice fel de agonisire urâtă, nu doar de bani. Blândețea fățarnică o poate afla oricine, poate oricine să se prefacă pașnic și în interiorul lui să fie urâcios, însă cel mai rușinos lucru pentru un episcop sau un alt slujitor al Altarului este să săvârșească vreo slujbă, gândind să primească. Pentru ce, dar, mai este el părintele comunității? Iată ce zice spre rușinarea celui ce nu se arată a fi părinte, ci copil: „*nu copiii sunt datori să agonisească pentru părinți, ci părinții pentru copii. Deci eu foarte bucuros voi cheltui și mă voi cheltui pentru sufletele voastre*” (II Corinteni, vers. 78). Așa bucurie, precum a lui Pavel, împărtășită fraților din Corint, se cade fiecare episcop să aibă, căci din munca lui poate face o mică bucurie și celor ce au și celor ce nu au; din munca mâinilor sale și din leafa din afara Bisericii, unde se ostenește și muncește, poate să zidească bucurii copiilor săi și celor din comunitate. Degeaba s-a înjugat la episcopat, dacă el își vede doar copiii de acasă. Oare nu știe episcopul că după Hirotonie, nu-i mai sunt fii și fiice doar cei născuți din soția sa, ci toți creștinii Bisericii sale? De aceea se obișnuiește să-l numească „părinte”, nu ca pe un Părinte Creator, ci ca pe un tată al multor suflete. Așadar, putem compara cu părinții care seamănă grâul și fiii lor îl vor secera. Acesta ar fi un episcop cu adevărat vrednic, că de oameni leneși nu a dus lipsă omenirea și nici nu va duce vreodată.

Cum am mai spus, Hristos i-a trimis pe Apostoli la propovăduire și le-a zis să plece fără traistă, să nu agonisească bani de pe urma acestei slujiri; fără două haine, spre a arăta omul simplu, adică nici pe cel năpăstuit de lene, care nu are nici o haină, dar nici pe cel avar care se grijește să aibă multe, ci cel simplu și împodobit cu smerenia. După aceea continuă și le zice: „*Și în această casă rămâneți, mâncând și bând cele ce vă vor da, căci vrednic este lucrătorul de plata sa*” (Luca, vers. 294). Deci, vedem că zice „vrednic este lucrătorul de plata sa”, dar se referă la creștinul care te primește în casă, a căruia plată este aceea că tu primești cu bucurie darul lui și el este binecuvântat și fericit pentru prezența ta acolo. El, creștinul primitor, este lucrător, căci te slujește pe tine, punându-ți înaintea cele ale sale, iar nu tu, episcopul care te afli în acea casă. Ce nevoie să mai aibă de iubirea de arginți, câtă vreme el este cununa Bisericii? Însă pentru a nu fi pofticios spre câștig urât, trebuie să fie ales dinainte la episcopat fără această deprindere și totodată să fie el bine construit, educat și un bun gestionar al bunurilor sale. Această mare taină de care l-a învrednicit Dumnezeu, episcopia, este mai de preț decât orice comoară de aur și argint, episcopia lui fiind direct următoare de Tatăl, precum zice Apostolul Ignatie despre Damas, episcopul magnesienilor: „*Știu că și sfinții preoți nu se uită că a fost hirotonit episcop de curând, ci, ca niște oameni înțelepți în Dumnezeu, îl urmează; dar nu-l urmează pe el, ci pe Tatăl lui Iisus Hristos, Episcopul tuturor*” (Magnesieni, vers. 5). Și care este urmarea Tatălui? „*Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru cel din ceruri*”... Drumul spre desăvârșire nu se termină niciodată, nici în ultimul ceas al vieții. Tendința spre perfecționare, îndreptare, purificare și înțelepciune a omului îl învrednicește de această postură de „următor al Dumnezeiescului Tată”.

Deci, episcopul păstrează demnitatea de părinte și demnitatea lui Petru după Înviere de mai mare al celorlalți, nu aceea de Hristos între Apostoli, pentru că Cel desăvârșit nu căuta desăvârșirea. Noi suntem permanent datori să o căutăm. Într-o fabrică toți muncesc, dar lefurile li se dau de la cel mare. Ce fabrică ar fi aceea ca mai marele fabricii să primească leafa de la cel mai mic? Așa și în Biserică, episcopul, de are, să le facă bucurii și celorlalți, spre a vedea cât de dulce este darul, oricât de mic ar fi el. Fabrica nu este a episcopului. El este doar un gestionar al ei. Așadar, să nu se amăgească cu erezia că este stăpânul Bisericii, ci angajatul ei, slujitorul ei, doar că într-o altă funcție. Însă să nu caute să obțină el ceva de pe urma Bisericii, căci nu se află în Biserica lui, deși o chivernisește și o conduce, ci este în Biserica lui Hristos și fiind a Lui, este și a Tatălui și a Sfântului Duh.

Episcopul trebuie să fie bine chivernisitor al casei sale, zice Pavel, având copii ascultători. Există totodată și cazuri mai speciale, de pildă, Sfântul Grigorie Episcopul Nisei, fratele Sfântului Vasile cel Mare, fiind căsătorit multă vreme cu Teosevia, n-au putut avea și ei bucuria unui copil. Ceea ce nu-i necinstește cu nimic, căci și fără de copii, Grigorie și-a chivernisit casa sa, iar pe deasupra făcea și multă milostenie. Condiția primordială este să fie bun chivernisitor și familist, având dragostea față de soția neconsumată până la iubire. De aici putem deduce că nu se face episcopul îndată după căsătorie decât dacă vine din altă parte și este necesară primirea lui prin Mirungere și Hirotonie în acea demnitate în care a fost sub schismă, dar fără să-i lipsească vreuna dintre condițiile impuse în mod clar de Apostol.

Cinste celor ce se învrednicesc de acest dar, de a avea copii, însă nu este nici o necinste pentru cel ce nu are sau nu poate avea, pentru că, mai-nainte de noi, Dumnezeu știe de ce nu-i dă oricui copii, și poate că misiunea aceluia este alta, iar copiii i-ar răpi mult timp și multe resurse. De asemenea, noi trebuie să ne privim îndatoririle pe care le avem față de Biserică și precum purtăm grijă de familiile noastre, să aibă cele necesare vieții de zi cu zi, să se bucure din darul acestei vieți și așa destul de scurte, dar la fel să purtăm grijă și de Biserică în așa fel încât să nu ducă lipsă. Dacă familiile noastre sunt vremelnice, venind clipa despărțirii de trup, familia Bisericii este nesfârșită și de ea trebuie să avem grijă și mai mare. Și totodată să nu uităm că în aceeași familie a Bisericii se află și soția episcopului și copiii lui.

Apostolul Pavel zice că episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva să se mândrească ce repede s-a învrednicit de rangul de conducere a Bisericii. Iată că avem o completare și în privința căsătoriei, căci dacă este de curând făcută noi nu știm ce fel reacționează acest nou episcop atunci când va consuma dragostea și va rămâne doar cu iubirea. Deci, vrednicia aceasta a hirotoniei nu trebuie să fie dată oricui și oricum. Este firește că dintre cei de curând botezați, se vor înălța până și episcopi, căci nimeni nu a venit în această lume de la naștere deja episcop, dar să lase timpul să-l călească, să capete pricepere și iscusință, iar atunci când cineva vine cu cea mai grea întrebare, el să-i răspundă cu cea mai mare ușurință. Altfel, din lipsă de iscusință, venind cineva cu cea mai ușoară întrebare, el îi va da cel mai greu răspuns, sau mai rău de atât, să tulbure cumva pe cineva din necunoștință sau chiar din răutate. Nimeni nu-l va judeca pentru nepriceperea sa, însă dator este episcopul de mai-nainte să nu-și pună mâinile degrabă peste nimeni și mai ales să nu facă vreun episcop din pripă. Căci iată ce-i zice Apostolul Pavel lui Timotei: *„Te îndemn stăruirot înaintea lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos, ca să păzești acestea, fără a lua o hotărâre grăbită, ca nu cumva să faci vreo nedreptate. Nu-ți pune mâinile degrabă peste nimeni, nici nu te face părtaș la păcatele altora, ci păstrează-te curat. Păcatele unor oameni*

sunt vădite, dar ale altora însă sunt ascunse” (I Timotei, vers. 33). Vedem că Pavel pune mai puține condiții pentru diaconi, asta pentru că ei încă sunt la început de formare și au vreme să se călească și să se decidă. În schimb, episcopul la Hirotonie trebuie să fie deja decis ce face și mai ales viața lui trebuie să fie bine conturată și încheată. Or fi fost 2 dintre Apostoli în curs de căsătorie, da, dar erau în total 84 de persoane. Acest lucru ne arată în chip lămurit că Hristos nu a fost fanatic nici în a alege și nici Apostolii lui în a stabili condiții. Atunci când excepția devine regulă se instalează și problema schismei dintre practicantii excepției și Dumnezeieștii Apostoli și deja vorbim despre îndepărtarea treptată de Darul apostoliei.

Timotei era tânăr, poate că mai tânăr decât Sfântul Clement, care la doar 20 de ani era deja episcop. Nu a fost ceva din pripă hirotonia lui, ci Sfinții Episcopi, luminați de Duhul Sfânt, s-au grăbit spre folosul Bisericii, căci Clement avea să se învrednicească de cununa mucenicească la vârsta de 28 de ani, apărând Sfintele Evangheliile de la arderea păgânilor. Deci, nici ei n-ar fi știut de ce se grăbesc să-l numească episcop atât de copil, dar Duhul care le știe pe cele ascunse și pe cele cu neputință le împlinește, a știut că acest copil a fost de folos Bisericii. Să nu uităm că Timotei nu este unul dintre cei aleși de Hristos sau de Soborul Apostolilor, ci de Apostolul Pavel și mult mai apoi învrednicit de a fi Apostol – rang pierdut în zilele noastre încă din secolul al II-lea. Chiar și după Apostolie, poate râvni să intre în rânduiala firii atunci când i-o cere natura lui sau când este timpul potrivit, dar nu să fie acum numai „episcopi” generică prin curțile Bisericilor pentru că ajungem la ceea ce ziceam mai sus, adică îndepărtarea de Darul apostolatului prin transformarea excepției în regulă.

Nu a fost din pripă nici hirotonia tânărului episcop Timotei, nici a altora, dintre care unii împodobesc calendarul cu numele lor, iar alții s-au învrednicit doar de mântuire pentru ce au făcut. Pripă este aceea când, după cum îi zice Pavel lui Timotei, se aruncă Hirotonia peste orice copil mic sau mare, pentru că sunt și adulți copiii, adică peste omul care își dorește rangul din mândrie. Iar dacă episcopul care hirotonește, nu discerne care este mândria celui ce cere și nu poate să o taie cu blândețe și să-l zidească duhovnicește pe cel doritor, pentru ce mai este episcop? Iar dacă pe unul care cu adevărat este de folos Bisericii îl leapădă și primește pe cel nefolositor, doar pentru una dintre regulile secundare, doar gândind el că trebuie la ceva în Biserică, pentru ce nu leapădă vrednicia și nu o lasă altcuiva mai capabil să conducă această Corabie peste valurile mari și multe ale lumii acesteia? Aici mă refer la potențialii fanatici care vor opta pentru hirotonirea unor episcopi cu familii numeroase, doar pentru că sunt bine chivernisiți financiari dar care, din lipsă de timp acordat, cresc copiii răi, în dezavantajul unui candidat vrednic care nu ar avea nici măcar un copil din voia lui Dumnezeu.

Biserica este trupul lui Hristos și, precum în trup sunt multe mădulare, unele mici și nebagate în seamă, iar altele mari, toate depind unul de celălalt, precum scrie Apostolul Pavel: *„Dar Dumnezeu a întocmit astfel trupul, dând mai multă cinste celui căruia îi lipsește, ca să nu fie dezbinare în trup, ci mădularele să se îngrijească deopotrivă unele de altele. Și dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă împreună; și dacă un mădular este cinstit, toate mădularele se bucură împreună. Iar voi sunteți trupul lui Hristos. Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea diaconi, al treilea învățători. Oare toți sunt apostoli? Oare toți sunt diaconi? Oare toți învățători?”* (I Corinteni, vers. 92-93). Și pentru a pricepe mai bine acest cuvânt de învățătură, să citim și ce zisesse mai înainte: *„Și pe cele ale trupului care ni se par că sunt mai de necinste, pe acelea cu mai multă evlavie le îmbrăcăm; și cele necuviincioase ale noastre au mai multă cuviință. Iar cele cuviincioase ale noastre n-au*

nevoie de acoperământ” (I Corinteni, vers. 91). Deci, omul cuviincios care nu are ce să ascundă, curat în cuget și față de sine și față de familia lui, are toată vrednicia pentru episcopie dacă le însumează și pe celelalte condiții impuse de Apostol în mod practic și nu doar la nivelul de teorie nepracticată.

Deci, episcopul trebuie să fie iscusit în a lua hotărâri bune. Nu-i taie nimeni capul nici când greșește, însă de ce să nu fie prevăzător și veghetor dinainte și să încerce pe cât posibil să nu greșască? Nu vine caterisirea pentru orice greșală, dar de ce să irosească timp cu remușcarea? Astfel, a alege pentru Biserică pe cel înstărit sau înțelept în multe poate să fie de folos sau poate să-l arunce pe candidat în mândria că el este înțelept și nimeni nu-l mai potolește. De asemenea, se poate ignora cel care nu pare îndeajuns de cuviincios, de pildă un om glumeț, dar care prin viața sa particulară exemplară tocmai acela să fie de mare folos pentru Biserică. Precum și trupul, dacă ar avea într-însul numai plămâni și inimi peste tot locul, cine ar ține locul rinichilor? (I Corinteni, vers. 89-92). Așa și în trupul cel nevăzut al Bisericii, este nevoie de cine se potrivește la locul potrivit, iar nu de cine se dorește a se învrednici de vreun loc. Dacă unui om îi lipsește piciorul drept nu va pune proteză la cel stâng. În fine, pentru a se asigura că episcopul Bisericii ia hotărâri bune, obștea toată trebuie să se arate destoinică în a lua hotărâri, pentru că nu episcopul conduce Biserica, ci ea este condusă de toți cei din comunitate. Pentru a nu avea dispute cu creștinii mai slabi, episcopul să-i înțeleptească pe toți și să nu țină cheile cunoașterii numai pentru el precum fac ereticii.

Atât Apostolii, cât și urmașii lor, episcopii, s-au îndeletnicit cu munca, precum și noi trebuie să facem, trăind ca oamenii în lume și slujind lui Hristos ca *slujitori*, iar nu ca boieri. De vreme ce este de neapărată nevoie de loc de muncă, unde să lucreze fiecare, să luăm aminte de ce îl învață Apostolul Ignatie pe Policarp: „*fereste-te de meseriile rele, dar mai bine zis, vorbește despre ele*” (Policarp, vers. 11). Deci, întâi el trebuie să muncească în acord cu demnitatea pe care o are – și nici o muncă nu-l necinstește pe cel ce muncește, ci îl laudă pentru hărnicia sa – dar cu aceeași măsură trebuie să-i ferească și pe creștini să se înhame la o meserie nedemnă de creștinism. Acum să ne gândim și la meseriile bune care răpesc tot timpul și astfel va fi un rău pentru Biserică, lipsindu-i episcopul din cauza meseriei. Meseriile rele sunt deja știute, ale desfrânatelor mai-nainte de toate; căci și lor Dumnezeu le dă mântuire pentru faptele cele bune, pentru ridicare, pentru felul cum își cresc pruncii și cum își iubesc familiile și semenii, însă de ce să nu privească și asupra faptului că suntem vremelnici prin viață și nu luăm cu noi nici banul mult și nici pe cel puțin? Cum ar fi un episcop gestionar la casa de desfrâu? Mai mare urâciune ca asta nu cred că ar exista în istoria lumii.

După aceea este meseria cârciumarului, de care nu este demn să fie un episcop, un preot sau un diacon; căci peste cârciumă și banul de acolo se scurg lacrimile tuturor femeilor și copiilor, care plâng pentru sălbăticiii lor tați întorși dintre porțile iadului și aducând cu ei același duh de temere și de răutate în casele lor. Orice om bea un pahar, două, trei; sunt multe locuri unde oamenii se adună și petrec o seară, cu toții împreună, servind și băuturi, dar duhul cârciumii este total altul decât cel al unui loc cumpătat. Hristos însuși a petrecut Cina cea de Taină împreună cu Apostolii Săi, în foisorul unui han (Ev. Luca, vers. 513) și nu doar atunci a servit vin cu ei. Deci, de orice muncă nu ar fugi clericul, decât de cârciumă să alerge până îi sfârșie călcâiele, pentru a nu avea osânda ca răsplată pentru păcatele altora.

Apoi, episcopul și nici ceilalți clerici să nu-și ia vreo muncă politică, pentru că ne amintim cum Biserica noastră a trecut prin grele prigoane în vremea celor trei secole, când politica i-a

urât pe episcopii și pe creștinii noștri și mai cu seamă trebuie să ne amintim de prietenia vicleană a politicii din secolul al IV-lea, care s-a vârat în creștinism să-l ademenească prin meșteșugiri satanice, ca apoi să pună frâul pe capetele episcopilor, iar Corabia mântuirii să o ancoreze în porturile iudaic și nu ale lui Hristos. Deci, politica astăzi este prietenoasă, iar mâine dărâmă tot ce au clădit înaintașii noștri, iar cel mai de plâns este atunci când se prăpădește învățătura și dogma Bisericii, pentru care au murit mulți Sfinți nevinovați, ca un episcop de astăzi să se învrednicească de o leafă mare și să vândă Biserica, fie cu voie, fie fără voie. Da, au fost politicieni care au venit la Hristos și l-au urmat, sau vameși, dar au lăsat politica și vama pentru demnitatea de Apostol.

Despre episcop mai citim în Epistola către Magnesieni a Sfântului Apostol Ignatie, care zice: *„Am fost învrednicit să primesc vești de la voi prin Damas, Episcopul vostru, vrednic de Dumnezeu și prin vrednicii preoți Vas și Apolonie și prin cel împreună cu dânșii, diaconul Zotion. Se cuvine, dar, ca voi să vă folosiți de vârsta înaintată a episcopului vostru, dându-i tot respectul potrivit Darului lui Dumnezeu care este asupra lui. Știu că și sfinții preoți nu se uită că a fost hirotonit episcop de curând, ci, ca niște oameni înțelepți în Dumnezeu, îl urmează; dar nu-l urmează pe el, ci pe Tatăl lui Iisus Hristos, Episcopul tuturor. Așadar, în cinstea Celui Care ne-a ales pe noi, se cuvine să-l urmăm pe episcop fără nici o viclenie sau fățarnicie; căci nimeni nu-l înșeală pe episcopul acesta văzut, ci îl înșeală pe Cel nevăzut. Că într-o împrejurare ca aceasta, n-avem să dăm cuvânt trupului, ci lui Dumnezeu, care le cunoaște pe cele ascunse. Se cuvine dar nu numai să ne numim creștini, ci să și fim; căci sunt unii care îl numesc pe episcop, episcop, dar fac toate fără de el; unii ca aceștia nu mi se par a avea credință curată, pentru că adunările lor de slujbe nu sunt întemeiate potrivit învățaturii Evangheliei”* (Ignatie către Magnesieni, vers. 4-7). Vedem că, după cum am mai vorbit, Damas era episcop hirotonit de curând, însă nu era precum Timotei de vârstă tânără, ci în etate. De aceea Ignatie îi povățuiește să se folosească de bătrânețea lui, întâi pentru că o dată cu vârsta își sporește înțelepciunea, măcar că omul cât trăiește tot învață și încă nu le știe pe toate, iar apoi pentru că, fiind asupra lui Duhul Sfânt, îl luminează mai mult decât toate înțelepciunile pământului. Pentru aceea și zice ca magnesienii să-i dea respectul cuvenit Darului lui Dumnezeu, adică al Duhului sfânt, care este asupra Sfântului Episcop Damas.

Urmarea episcopului este însăși urmarea lui Dumnezeu, precum zice Apostolul; căci Darul Duhului l-a învrednicit de cinstea cea dintâi. Deci, dacă creștinii, fie ei episcopi, preoți și diaconi, se cuvine să-i dea respect episcopului, pentru postura sa de povățuitor și lucrător al Darului, dar cu și mai mare strădanie el însuși trebuie să se respecte pe sine, păzindu-se de orice necuviință și faptă neluminată de povețele Evangheliei, pentru a nu necinsti Darul care este asupra lui, fie prin alegeri proaste, fie prin îndeletnicirea cu meserii sau obiceiuri rele sau care pot face rău. Căci Dumnezeu l-a învrednicit de această înaltă dregătorie în Biserică și prin lucrul său, el se învrednicește și de cununa biruinței în orice patimă și în oricare privință.

Dacă pe episcop, zice Ignatie, trebuie să-l urmeze creștinii fără de viclenie și fățarnicie, tot așa și el, lumină a lumii făcându-se, trebuie să fi nimic oricărui vicleșug din cugetul său; căci această urâtă patimă naște o mulțime de alte patimi, ca dintr-un slujitor bun al Altarului, precum era în ziua Hirotoniei sale, să nu cadă în cele mai de jos decât la început. Iar dacă cineva gândește că, înșelând episcopul, fie în orice fel ar încerca să o facă, și-ar câștiga vreun folos, acela l-a înșelat pe însuși Dumnezeu, stricând rânduiala. Or, tot Sfântul Ignatie ne zice că acolo unde nu este rânduială, nu se află nici Dumnezeu păcii. Ce folos îi va fi

acelui creștin care, înșelând episcopul său, sau neascultându-l câtă vreme îl călăuzește pe calea mântuirii, dacă printr-o faptă ca aceasta l-a pierdut pe Dumnezeu? Sau ce folos are cel ce, creștin fiind, vede că episcopul lui face o greșeală și nu-l ajută măcar sub forma unei întrebări care l-ar putea opri, doar pentru lingușire? Nu are ce căuta lingușirea printre noi, pentru că mai bine intră în dispute cei ce se iubesc unii pe alții decât să se mintă că fac bine, doar pentru a nu periclită liniștea aceea păguboasă. De asemenea, dacă episcopul este răutăcios și nu primește nici un sfat și nicio întrebare, persistând așa, deja și-a epuizat vrednicia blândeții și trebuie înlocuit și să revină la statutul de dinaintea Hirotoniei. La fel și preotul sau diaconul, dacă peste oameni s-ar crede mai presus de oameni, nu-și mai găsesc nici un loc în Sfântul Altar. Și de această dată trebuie cumpătare, pentru că tot se vor ivi și mireni răutăcioși care din frustrare ar confunda solidaritatea cu conducerea propriului episcop.

Despre unirea deplină din Biserică, Dumnezeiescul Ignatie, zice: *„vă îndemn să vă străduiți și să le faceți pe toate în unire cu Dumnezeu, având întâistătător pe episcop, care este în locul Apostolului Petru, pe preoți care sunt în locul soborului Apostolilor și pe diaconi care-mi sunt așa de dragi, cărora li s-a încredințat slujirea Ucenicilor lui Hristos, care mai înainte de veci, era la Tatăl și în veșnicie se arată tot acolo. Asemănându-vă, dar, toți în purtări cu Dumnezeu, dați-vă respect unii altora; nimeni să nu se uite trupește la seamănel său, ci totdeauna să vă iubiți unul pe altul în Iisus Hristos. Să nu fie nimic între voi care să vă poată dezbină, ci uniți-vă cu episcopul vostru și cu întâistătătorii voștri, slujitori ai Altarului, potrivit chipului și învățaturii Dumnezeiescului Cuvânt al Evangheliei. După cum Domnul n-a făcut nimic, nici prin El însuși, nici prin Apostoli, fără de Tatăl, cu Care era unit în Duhul, tot așa și voi să nu faceți nimic fără de episcop și fără preoți; nici să nu încercați măcar să vi se pară că este binecuvântat a face ceva de unul singur, ci în comun: o singură rugăciune, o singură cerere, o singură minte, o singură nădejde în dragoste, în bucuria cea neprihănită, care este Iisus Hristos, decât El nefiind altceva sau altul mai bun”* (Magnesieni, vers. 9-11).

„Străduiți-vă să fiți puternici în dogmele Domnului și ale Apostolilor, pentru ca în toate câte faceți să aveți și spor, cu trupul și cu duhul, în credință și în dragoste, în Tatăl, în Fiul și în Duhul, la început și la sfârșit, împreună cu destoinicul vostru episcop și cu cununa cea vrednică și duhovnicească a clerului vostru, a preoților și a diaconilor lui Dumnezeu. Fiți ascultători de episcopul vostru și el de voi și unii de alții, după cum Iisus Hristos s-a supus după Trup Tatălui, iar Apostolii Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, spre a fi unirea desăvârșită și trupească și sufletească” (Magnesieni, vers. 20-21). Vedem cât de precis vorbește el despre tăria Dogmelor Mântuitorului din Evanghelie și despre Dogmele Apostolilor, pe care trebuie să le păstrăm cu tărie, pentru a fi uniți cu Dumnezeu. Mai departe zice Apostolul să fiți uniți cu episcopul vostru și fără de el, zicea mai-nainte, să nu faceți nimic, iar acum adaugă ca nici el fără de voi să nu facă nimic. Deci, lipsește cu desăvârșire orice infailibilitate a episcopilor, de care unii eretici s-au lăudat deja că s-au învrednicit, însă infailibilitatea sau întâietatea aceea pe care și-o dau singuri, ei înșiși, cum că pot schimba dogme sau pot face altele, este o nălucă a mândriei care le topește sufletul și orice gram de smerenie. De aici au și pornit atâtea răscoale de erezii, de la mințile odihnite care au conceput dogme.

Episcopii nu sunt așezați în Biserică pentru a face dogme sau pentru a schimba, ci pentru a le întări pe cele ce sunt deja, cum zice Sfântul Apostol Ignatie, singurii cărora le aparțin înființarea dogmelor sunt Hristos și Apostolii Săi, iar ceilalți sunt datori să le apere cu tărie și să le țină așa cum au fost ele lăsate de Dumnezeu. Căci de la secol la secol tot s-au schimbat

și tot s-au adăugat, încât ereticilor le este foarte greu, chiar și de ar vrea, să mai discearnă aproape ce au născocit sinoadele lor și ce era lăsat de la Apostoli. De aceea se și nasc atâtea schisme și frânturi, pentru că le-au îngreuiat atât de mult și au lăsat tot atât de multe goluri printre ele, încât nu este veac în care să nu se nască cineva și, din dorința de a acoperi golul, să zămislească o altă erezie.

Aceasta și este paguba Bisericii adusă de multe așa-zise sinoade, căci s-au mândrit fiecare cu infailibilități străine de Darul episcopatului, făcând dogme și credințe străine de cele ale Apostolilor. De aceea, Apostolii vorbesc despre episcopat doar pentru cei deja căsătoriți, iar ei nu se căsătoresc, nu după Apostolicon, ci după regulile pe care înșiși le-au inventat, și mai înainte de ei, ioaniții și ereticii lui Montanus din Frigia. Apostolii vorbesc despre episcopatul smerit și cumpătat, iar ei practică episcopia boierească; Apostolul Pavel vorbește despre Felon (Ep. II Timotei, vers. 27), iar ei poartă sacosul boieresc; Apostolul vorbește că episcopul și nici un alt bărbat să nu poarte plete, căci este urâciune înaintea lui Dumnezeu ca un bărbat să-și lase părul lung, precum însuși scrie în Epistola a doua către Corinteni: „Nu vă învață oare însăși firea că necinste este pentru un bărbat să-și lase părul lung? Și că pentru o femeie, dacă își lasă părul lung, este cinste?” (I Corinteni, vers. 77), iar ei poartă plete, căci se tund pe ei în erezia montanismului, adică în călugărie. Ce valoare poate avea această rânduială pe care ei înșiși au inventat-o și practicat-o, câtă vreme însuși Hristos o critică și Apostolii o leapădă? Aceste mult spus „sinoade” au început cu formula mândriei „păruțu-ni-sa nouă și Duhului Sfânt” și de la un sinod la altul și-au revocat sau completat deciziile. Nici un Sinod sau episcop nu se poate pronunța în numele Persoanei Duhului Sfânt doar pentru că are Darul Hirotoniei. Acest Dar nu te face Dumnezeu, nici atotputernic, atotștiutor sau infailibil.

Hirotonia episcopului, preotului și a diaconului, după cum s-a mai amintit, se săvârșește de către un singur episcop, precum învață Apostolul Pavel, însă numai cu voia celorlalți episcopi sau și cu prezența lor. Așa cum într-o comunitate, oamenii nu fac nimic fără episcopul lor și nici episcopul lor fără ei, tot așa și în Sinodul episcopilor. Nimeni nu poate umple Biserica cu episcopi de dragul de a face, fără încuviințarea episcopului său și a Sinodului Episcopilor. Care face așa, arată că nu are bună rânduială și chiar nu folosește Bisericii. Aceasta pentru că înaintea tuturor Apostolilor, pe el l-a învrednicit Hristos să fie întâistătorul acelei episcopii, dar și pe preoți și pe diaconi. Deci, păzind această tradiție aleasă și sfântă, fiecare să fie învrednicit de Taina Hirotoniei după ce le-a primit pe toate celelalte 3 Taine, ca mai dinainte să știe să trăiască creștinește și cu bună cuviință, întâi creștin botezat și împărtășit după vrednicie, apoi soț după o singură cucernic și definit de condițiile lui Pavel pentru vrednicia episcopiei, și în cele din urmă să primească cea mai înaltă vrednicie a Bisericii Creștinești și Apostolești, aceea de diacon, preot sau episcop.

Pentru că am ajuns până la acest punct cu discuția, să anticipăm și revenirea la apostolatul a unor diaconi, preoți sau episcopi de la eretici care au botezul corect făcut, adică în modul formalității sale în trei afundări complete, sau de la schisme. Este esențial ca Biserica să-și aibă episcopul ei, iar dacă îl are, nu are de ce să apeleze la nicio iconomie ecumenistă și să se încurce cu acceptarea a tot soiul de hirotonii, ranguri sau funcții. Este de ajuns să aplici o iconomie unuia și deja o vor mulți. Deci, avându-și Biserica episcopul ei, de la el să-și ia diaconia, preoția și episcopia, pentru că dacă luăm de la toți câte ceva, ne pierdem în detalii nevăzute și iarăși ajungem să nu cunoaștem de ce se nasc tulburări și pricini de sminteală. Un nou început nu-i strică celui ce dorește să se măntuiască, ci doar celui ce se iubește pe

sine mai presus decât rânduiala Bisericii, ține la ceea ce are mai mult decât la ceea ce neprețuit poate avea și decât să fie ecumenismul tuturor posibilităților distructive, mai bine să fie acrivia (aplicarea strictă a regulii, fără excepție) care nu mai naște nicio întrebare și nici nu dă frâu libertinajului să-și pună amprenta în Biserică.

Dacă dintre ereticii botezați în trei afundări, sau dintre schismatici, un diacon, preot sau episcop ascultă chemarea lui Dumnezeu și iubește această chemare, atunci poate iubi și să fie primit așa cum se cuvine. Biserica lui Hristos nu va necinsti pe cel ce vine cu o treaptă mai mică, nici cu un dar mai sărac, ci cu prisosință. Așa și episcopii, primind pe cineva, nu-i iau din cele pe care le are măcar formal, statutar, ci peste ele poate adăuga după vrednicia aceluia și după folosul lui sufletesc, nici prea mult să nu poată aduce și nici mai puțin să-l tulbure și să-l slăbească în credință. Dacă de mireni se îngrijește episcopul episcopiei, de catehumeni se îngrijește episcopul regiunii iar de diaconi, preoți și episcopi Sinodul Episcopilor. Din ce rangul este mai mare, de aceea și responsabilitatea este mai semnificativă. Și tot așa poate fi socotită și acceptarea „episcopului” Felix din Cartagina, că mai bine era să-l fi alungat decât să fi rămas tulburarea lui până astăzi. Se pierdea un suflet răutăcios care oricum nu accepta povăța și îndreptarea din cauza mândriei prea vechi, decât să se piardă pentru el atâtea suflete. Și a-i da de la început putere multă este uneori o favoare, alteori un dezavantaj, pentru că și Crucea omului este aleasă nici prea mare să nu o poată duce și nici prea mică să o ignore. Felix a primit o Cruce mare pe care n-a putut-o duce, a tăiat-o din cauza fricii și a lăsat una pe care nu a mai simțit-o și de aceea a făcut ceea ce s-a consemnat pentru totdeauna în istorie, adică trădare la trădare și răsplătirea binelui cu răul.

Așadar, episcopul, preotul și diaconul să fie cu luare aminte la orice cuvânt învață Dumnezeiasca Evanghelie și Apostoliconul; căci deși nu sunt multe reguli cu care ne constrâng Apostolii de la libertate, oferindu-ne în dar reguli care tocmai ne aduc libertatea cea bună, frumoasă și adevărată, ne deschid calea spre lumină, și nu spre întunecime, precum ne învață mai marele Apostolilor, Petru Verhovnicul (cel întâiul), zicând: „*Aceasta este voia lui Dumnezeu, să trăiți ca oamenii, plini de dragoste, iar libertatea să vă acopere întru lumină, iar nu spre întunecimea celor fără de minte și robiți de necunoștință*” (Capadocieni, vers. 16). Deci, bucurându-ne de această vrednicie de a fi slujitori ai Sfântului Altar, parte din ceata Apostolilor și a Ucenicilor, fiecare dintre noi, în treptele în care am fost aleși de Dumnezeu și hirotoniți, să ne îndeplinim această datorie Sfântă, întâi de creștini și apoi de ceea ce suntem acum, ca în vremea ieșirii din trup, să primim cununa răsplătirii, veșnicia Raiului bunătăților, spre slava Celui ce ne-a luminat și ne-a chemat pe noi, în vecii vecilor. Amin. Amin. Amin.

DENUMIREA ȘI SIMBOLISTICA VEȘMINTELOR EPISCOPULUI (pe scurt)

Avem mărturii despre veșmintele clericale încă din Noul Testament. Chiar Apostolul Pavel îi scrie lui Timotei, zicându-i: „*Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp*” (II Timotei, vers. 27). Felonul este cel mai important veșmânt preoțesc, simbolizând înveșmântarea slujitorului în Darul Duhului Sfânt. Are forma unei mantii ca două aripi care se așează peste tot corpul precum și păsările își acoperă spatele și umerii cu aripile lor.

Din prima scrisoare a Dumnezeiescului Petru deducem următoarele: „*Să nu vi se pară că sunteți stăpâni peste Biserică, ci pildă făcându-vă tuturor. Iar când veți merge înaintea mai Marelui episcopilor, veți lua cununa cea neveștejită a mântuirii*” (I Petru, vers. 42). Așadar,

Apostolul le explică celor ce au cunună pe cap, adică Mitra de astăzi a episcopilor, că nu sunt încoronăți stăpâni peste Biserică dacă o poartă, ea simbolizând cununa cea neveștejită a mântuirii și nicidecum podoabă a stăpânirii celei lumești asupra Bisericii lui Hristos.

Brăul este închipuit în Dumnezeiasca Evanghelie astfel: „*Fericit este omul acela care știe prin ce parte vor intra hoții, în așa fel încât să se ridice, să-și adune comoara sa și să-și încingă mijlocul și să iasă înaintea lor*” (Toma, vers. 184). El simbolizează cumpătarea pântecului, nu desfătarea și nici sugrumarea lui. Iar cel mai mare hoț al omului poate fi nesațul, adică agonisirea de desfătare și de slavă proprie, uitând de modestie.

Epitrahilul este un accesoriu al veșmântului, format din două părți laterale care traversează toată partea din față a trupului. Îl găsim reprezentat în ceea ce zice Mântuitorul: „*Iar partea de sus totuna cu partea de jos, și veți face din slăbiciune tărie, încât slăbiciunea să nu mai fie slăbiciune și vă veți lumina cu adevărat, atunci veți intra în Rai*” (Toma, vers. 58). El începe de la grumaz, coboară peste inimă, pântec, partea bărbătească și picioarele slujitorului, făcând din toate acestea o singură parte lucrătoare, în comun, aducându-i aminte preotului și episcopului de cuvintele Domnului. Dacă celelalte veșminte, inclusiv dogmaticul Felon pot fi împrumutate, deci, lipsind o vreme din portul preotului, Epitrahilul este de nelipsit în cadrul oricărei slujbe nu neapărat doar Liturghie.

Crucea de binecuvântare, care are pe ea 13 Cruci în chipul binecuvântării Domnului de la cele două cine (înainte de Înviere și ce de îndată după Înviere), îi înfățișează pe cei 12 Apostoli și pe Hristos în mijlocul lor, căci deși doi dintre ei erau într-o călătorie către Munte, prin Taina liturgică au fost în comuniune toți doisprezece. Așadar, nu reprezintă Răstignirea, ci Crucea pe care au purtat-o cu toții aflați laolaltă, indiferent în ce loc s-ar fi aflat, pentru că nu ne închinăm unui Hristos răstignit și mort, ci Unui Dumnezeu viu, Înviat și fără de moarte. Forma Crucii și felul cum vor binecuvânta Apostolii este descris chiar de Evanghelie: „*Dacă vă întreabă: „care este semnul Tatălui vostru în voi?”, spuneți-le: „o pogorâre și o odihnă*” (Toma, vers. 101). Crucea este profețită chiar din vremea lui Adam. Ea mai avea și chipul unei Cruci cu laturile egale, la fiecare colț al intersecției având câte 3 raze în chipul celor ce aveau să fie doisprezece Apostoli ai Domnului.

„*Să nu luați nimic pe drum, nici toiaș, nici traistă, nici pâine, nici bani și nici să nu aveți câte două haine*” (Ev. Luca, vers. 235). Bedernița sau traista cusută îi amintește să nu adune.

Cel mai cunoscut ritual în care este implicată Crucea este sfințirea Apei, pentru că omul în creștinism și în antichitatea adamică a fost simbolizat printr-un pește (caras). Acest pește are puterea de a se regenera într-o apă în care n-a existat niciodată pește. Afundarea închipuie pogorârea Duhului Sfânt dar și renașterea curățitoare a omului din apă.

Ordinea îmbrăcării veșmintelor este: reverenda (haină nesfințită, lungă până la glezne), Epitrahilul, Bedernița, Brăul, Felonul, Mitra, Crucea și la episcop Omoforul și toiașul simbolul autorității, dar care să-i aducă aminte de ce zice Hristos și nu de felul în care lumea întrebuițează toiașul. De aceea capătul acestuia are inscripționat chipul Sfintei Cruci.

Engolpionul episcopal nu se știe când apare, dar este reprezentat de Icoana Precurarei Fecioare din care și-a luat Trup însuși Dumnezeu. El este folosit în creștinism până la Sinodul de la Elvira, când împăratul Constantin impune înlăturarea Sfințelor Icoane, în anul 305.

Ordinea îmbrăcării veșmintelor episcopale și simbolistica acestora traversează întregul cuprins al Noului Testament spre a-i aminti sfințitului slujitor că trebuie să fi lucrat în viața lui până la a fi o Evanghelie întrupată, spre fericirea veșnică și nu cea vremelnică și lumească.

„Dumnezeu care s-a arătat în Trup”